

Brüssel, 12.9.2018
COM(2018) 634 final

2018/0329 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (uuesti sõnastatud)

Euroopa Komisjoni panus 19.–20. septembril 2018 Salzburgis toimuvasse riigijuhtide kohtumisse

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev ettepanek on osa meetmepaketist, mille komisjon esitas 28. juunil 2018. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise¹ järelmeetmena. Nimetatud kohtumisel rõhutati vajadust oluliselt kiirendada ebaseaduslike rändajate tulemuslikku tagasisaatmist ning avaldati heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada seadusandlikud ettepanekud tulemuslikuma ja sidusama Euroopa tagasisaatmispoliitika kohta. Peamised põhimõtted, milles Euroopa Ülemkogu järeldustes kokku lepidi ja mida ka liikmesriigid on mitmesugustel foorumitel toetanud,² rõhutavad vajadust võimendada Euroopa solidaarsuse töövahendeid, eelkõige tugevdada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet, tagada välispiiride ja rände tulemuslik haldamine ning luua tulemuslikum ja sidusam Euroopa tagasisaatmispoliitika.

ELis viibimise õigust mitte omavate kolmandate riikide kodanike tulemuslik tagasisaatmine on Euroopa rände tegevuskava³ oluline osa. ELi tasandil reguleerib tagasisaatmispoliitikat Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/115/EÜ⁴ („tagasisaatmisdirektiiv“), milles on sätestatud ühised nõuded ja ühine kord, mida tuleb kohaldada liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, järgides täielikult mittetagasisaatmise põhimõtet. Alates tagasisaatmisdirektiivi jõustumisest 2010. aastal on rändesurve liikmesriikidele ja liidule tervikuna suurenenud. Selle tulemusena on rohkem kui kunagi varem vaja tegelda ebaseaduslike rändajate tulemusliku tagasisaatmise probleemidega.

Siin on võimalik kindlaks teha kaks peamist probleemi.

Esiteks esineb liikmesriikidel tagasisaatmismenetlustes raskusi ja takistusi tagasisaatmisotsuste edukal täideviimisel. ELi raamistiku rakendamise tavad on liikmesriigiti erinevad ja ei ole nii tulemuslikud, kui peaksid. Põgenemisohtu ja kinnipidamise kasutamist on defineeritud ja tõlgendatud ebajärjekindlalt, mis on muu hulgas soodustanud ebaseaduslike rändajate põgenemist ja teisest rännet. Tagasisaatmismenetlusi on takistanud ka see, et kolmandate riikide kodanikud ei tee koostööd. Liikmesriigid ei ole selleks piisavalt ette valmistatud, et pädevad asutused saaksid tagasisaatmise eesmärgil kiiresti vajalikku teavet vahetada.

Teiseks sõltub ELi tagasisaatmispoliitika tõhusus ka päritoluriikide koostöövalmidusest. Viimase kolme aasta jooksul on ELi lakkamatud jõupingutused peamiste päritoluriikide rändehaldusse kaasamiseks andnud häid tulemusi ja kehtestatud on mitu õiguslikult mittesiduvat tagasisaatmise ja tagasivõtmise kokkulepet. Nende kokkulepete elluviimine on alanud ja nüüd on tähtis, et kõik liikmesriigid neid tulemusi ära kasutaksid ja rakendaksid kokkulepete kõiki võimalusi, et suurendada tagasisaatmist asjaomastesse riikidesse. Peale selle on komisjon teinud ettepaneku tugevdada ELi viisapoliitika kasutamist vahendina, mille abil saavutada kolmandate riikidega edasiliikumine tagasisaatmise ja tagasivõtmise valdkonnas. Kui see ettepanek saab seaduseks, parandab see märkimisväärselt ELi mõjuvõimu suhetes päritoluriikidega.

¹ Euroopa Ülemkogu järeldused, 28. juuni 2018.

² Saksamaa ja Prantsusmaa Mesebergi deklaratsioon „Renewing Europe’s promises of security and prosperity“, 19. juuni 2018.

³ COM(2015) 240 final.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

Tagasisaatmiste tulemuslikumaks muutmine on olnud viimaste aastate üks prioriteete. 2016. aastal tegi komisjon ettepaneku vaadata läbi Euroopa piiri- ja rannikuvalve volitused, mida tagasisaatmise valdkonnas oluliselt tugevdati. Uute volituste alusel on amet arendanud välja uusi töövahendeid, et abistada ja toetada liikmesriike tagasisaatmisalases tegevuses ja menetlustes. Uuendatud 2017. aasta tagasisaatmisalases tegevuskavas⁵ näitas komisjon, kuidas liikmesriikide tagasisaatmismenetluste ja -tavade puudused pärsivad ELi tagasisaatmissüsteemi tulemuslikkust. Seepärast võttis komisjon 2017. aastal vastu soovitusel, milles soovitas liikmesriikidel võtta rea meetmeid, et suurendada tagasisaatmise tulemuslikkust,⁶ kasutades muu hulgas täielikult ära tagasisaatmisdirektiivis sätestatud paindlikkust. Sel puhul märkis komisjon ka, et tuginedes soovitusel rakendamisel saadud kogemustele ja olenevalt sellest, kas on vaja võtta rohkem meetmeid, et suurendada tagasisaatmise määra, on ta valmis alkatama tagasisaatmisdirektiivi läbivaatamise.

Nendest pingutustest hoolimata on tagasisaatmiste tulemuslikkuse suurendamisel tehtud vähe edusamme. Vastupidi, kogu ELis on täheldatud tagasisaatmiste määra langust: 2016. aastal oli see 45,8 %, aga 2017. aastal kõigest 36,6 %. Selleks et lahendada olulisemaid probleeme tulemuslike tagasisaatmiste alal, on vaja tagasisaatmisdirektiiv sihipäraselt läbi vaadata, et eelkõige vähendada tagasisaatmismenetluse kestust, kindlustada parem seos varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse vahel ning tagada põgenemise vältimise meetmete tulemuslikum kasutamine. Et muuta Euroopa tagasisaatmispoliitika tulemuslikumaks ja sidusamaks kooskõlas põhiõigustega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, on tagasisaatmisdirektiiv vaja kiiremas korras sihipäraselt uuesti sõnastada.

Sellise sihipärase uuestisõnastamisega tuleks:

- kehtestada uus piirimenetlus selliste rahvusvahelise kaitse taotlejate kiireks tagasisaatmiseks, kelle taotlus on piiril toimunud varjupaigamenetluse järel tagasi lükatud;
- esitada selgemad ja mõjusamad reeglid tagasisaatmisotsuste väljastamise ja selliste otsuste edasikaebamise kohta;
- pakkuda selget raamistikku ebaseaduslike rändajate ja pädevate riigiasutuste vaheliseks koostööks, muuta ladusamaks eeskirjad vabatahtliku lahkumise ajavahemiku võimaldamise kohta ja luua raamistik rahalise, materiaalse ja mitterahalise abi andmiseks ebaseaduslikele rändajatele, kes on valmis vabatahtlikult tagasi pöörduma;
- luua tõhusamad vahendid tagasisaatmise korraldamiseks ja tagasisaatmise haldusliku menetlemise hõlbustamiseks, teabe vahetamiseks pädevate asutuste vahel ja tagasisaatmiste läbiviimiseks, et kallutada inimesi ebaseaduslikust rändest loobuma;
- tagada sidusus ja koostoime varjupaigamenetlustega;
- tagada kinnipidamise mõjusam kasutamine, et toetada tagasisaatmise täideviimist.

Kavandatavad sihipärased muudatused ei muuda direktiivi kohaldamisala ega mõjuta rändajate praegu kehtivate õiguste kaitset, sealhulgas lapse parimate huvide, perekonnaelu ja tervisliku seisundi osas. Direktiiv tagab ka edaspidi rändajate põhiõiguste täieliku austamise, eelkõige mittetagasisaatmise põhimõtte järgimise.

⁵ COM(2017) 200 final.

⁶ C(2017) 1600 final.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesoleva ettepanekuga arendatakse edasi tagasisaatmisdirektiivi olemasolevaid sätteid, milles käsitletakse ühiseid norme ja menetlusi ebaseaduslike rändajate tulemuslikuks tagasisaatmiseks, järgides seejuures nende põhiõigusi ja mittetagasisaatmise põhimõtet.

Eelkõige tugineb see komisjoni uuendatud tegevuskava rakendamisele ja 2017. aasta märtsi soovitusel tagasisaatmise kohta, samuti novembris 2017 vastu võetud läbivaadatud tagasisaatmise käsiraamatule⁷ ning täiendab ettepanekut tugevdada veelgi Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti rolli, et tagada ELi välispiiride tulemuslik kontroll ja oluliselt kiirendada ebaseaduslike rändajate tulemuslikku tagasisaatmist.

Selleks et vabatahtlikku tagasipöördumist paremini edendada, peaksid liikmesriigid kehtestama ka rakenduskavad, millega nähakse ette suurem tagasipöördumisalane abi ja nõustamine, mille hulka võib kuuluda toetus taasintegreerumiseks kolmandates riikides, kuhu tagasi pöördutakse, võttes arvesse toetatud vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise programmide⁸ ühisnorme, arvestades nende programmide edasist ühtlustamist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas Euroopa rände tegevuskavaga, mille raames arendati president Junckeri poliitilised suunised reaks sidusateks ja vastastikku toetavateks algatusteks, mis põhinevad neljal sambal. Need sambad on ebaseadusliku rände stiimulite vähendamine, välispiiride kindlustamine ja elude päästmine, tugev varjupaigapoliitika ning uus seadusliku rände poliitika.

Samuti tuleb käesolev ettepanek vastusena 28. juunil 2018 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisele, kus paluti oluliselt kiirendada ebaseaduslike rändajate tulemuslikku tagasisaatmist ning avaldati heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada seadusandlikud ettepanekud tulemuslikuma ja sidusama Euroopa tagasisaatmispoliitika kohta.

Käesolev ettepanek on kooskõlas teiste liidu poliitikavaldkondadega ja võimendab neid. Need poliitikavaldkonnad on muu hulgas:

- Euroopa ühine varjupaigasüsteem – ettepanek loob suurema koostoime varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse vahel, eelkõige piirimenetluste kontekstis;
- Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus, millega tugevdatakse Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti volitusi tagasisaatmise valdkonnas veelgi. Lisaks nõutakse käesolevas ettepanekus tagasisaatmiste haldamiseks selliste riiklike süsteemide loomist, mis peaksid vastavalt uuele Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse ettepanekule, mis kuulub käesoleva õigusaktide paketti, suhtlema kõnealuse ameti loodud kesksüsteemiga.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesolevas ettepanekus sõnastatakse tagasisaatmisdirektiiv uuesti ja seepärast peaks see põhinema Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 79 lõike 2 punktil c, mis annab liidule volituse võtta vastu meetmeid ebaseadusliku sisserände ja ebaseadusliku riigis elamise

⁷ C(2017) 6505.

⁸ Toetatud vabatahtliku tagasipöördumise (ja taasintegreerimise) programmide mittesiduvad ühised standardid, mida liikmesriigid rakendavad (8829/16).

valdkonnas, sealhulgas ebaseaduslikult riigis elavate isikute väljasaatmise ja repatrieerimise alal.

- **Muutuv geomeetria**

Muutuva geomeetria osas järgib käesolev ettepanek senise tagasisaatmisdirektiiviga võrreldavaid põhimõtteid.

Kuna käesolev ettepanek tugineb Schengeni *acquis*'le, peab Taani aluslepingutele lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll nr 22 artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast seda, kui nõukogu on käesoleva direktiivi kohta otsuse teinud, otsustama, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.

Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul on tagasisaatmisdirektiiv hübriidset laadi, nagu ilmneb põhjendustest 48 ja 49. Sellest järelduvalt on käesoleva ettepaneku suhtes kohaldatavad nii aluslepingutele lisatud protokoll nr 19 Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*' kohta kui ka aluslepingutele lisatud protokoll nr 21 Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes.

Kavandatud direktiiv peaks olema siduv Islandi, Norra, Šveitsi ja Liechtensteini suhtes vastavate lepingute alusel, millega need riigid ühinevad Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega.

- **Subsidiaarsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on kõrvaldada olulisemad puudused ja takistused, mis liikmesriikidel tagasisaatmise läbiviimisel ette tulevad. Ebaseadusliku sisserände tõkestamine ja sellele vastu astumine ning selliste isikute tagasisaatmine, kellel ei ole seaduslikku õigust liikmesriigis viibida, on kõigi liikmesriikide ühine huvi, mida liikmesriigid üksi saavutada ei suuda. Seepärast on vaja ELi edasist tegevust liidu tagasisaatmispoliitika tulemuslikkuse parandamisel, järgides seejuures täielikult Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtet.

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek koos ettepanekuga laiendada Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti volitusi on mõeldud selleks, et vastata liidu ees seisvatele väljakutsetele, mis on seotud rände haldamise ja ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisega. See on osa juba kehtestatud tagasisaatmispoliitika üldraamistikust, kuhu kuuluvad ka operatiivtoetuse töövahendid ja programmid, samuti liikmesriikide ametiasutustele ja tagasisaatmisega seotud organisatsioonidele kättesaadavad rahastamismehhanismid, ja tugevdab seda raamistikku. Tagasisaatmisdirektiivis tehtavad muudatused on piiratud ja sihipärased, suunatud tagasisaatmismenetluse kõige olulisemate puuduste tulemuslikule kõrvaldamisele ja liikmesriikidel tagasisaatmiste läbiviimisel ette tulevate takistuste vähendamisele, järgides samal ajal asjaomaste kolmandate riikide kodanike põhiõigusi. Ettepanek ei lähe kaugemale sellest, mida on vaja selles sõnastatud eesmärkide saavutamiseks.

- **Vahendi valik**

Tagasisaatmisdirektiiv juba sisaldab töökindlat normistikku ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tulemuslikuks ja väärikaks tagasisaatmiseks. Käesoleva ettepanekuga tahetakse teha kõnealusesse direktiivi sihipäraseid muudatusi, millega leevendada teatavaid kindlakstehtud puudusi ja takistusi, millega liikmesriigid tagasisaatmiste käigus kokku puutuvad. Kuna käesolev ettepanek on tehtud tagasisaatmisdirektiivi uuestisõnastamiseks, on kõige asjakohasem kasutada sama õiguslikku vahendit.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks⁹ ja Euroopa rändevõrgustiku tagasisaatmisekspertide rühma (EMN REG) ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti kaudu kogutud teave on võimaldanud põhjalikult hinnata, kuidas liikmesriigid liidu tagasisaatmispoliitikat rakendavad.

Alates 2015. aastast, mil toimus esimene hindamine tagasisaatmise valdkonnas, on välja selgitatud mitu valdkondadeülest elementi, mis on olnud seni hinnatud riiklike tagasisaatmissituatsioonide ja -süsteemide puhul ühised (21 liikmesriigis ja Schengeni lepinguga ühinenud riigis).

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Oktoobris 2016 tehtud järeldustes kutsus Euroopa Ülemkogu üles tagasisaatmiseks vajalikke riiklikke haldusprotsesse tugevdama. Riigipeade ja valitsusjuhtide 2017. aasta veebruari Malta deklaratsioonis rõhutati vajadust vaadata ELi tagasisaatmispoliitika läbi, lähtudes objektiivsest analüüsist selle kohta, kuidas liidu ja riiklikul tasandil kättesaadavaid õiguslikke, operatiivseid, rahalisi ja praktilisi töövahendeid rakendatakse. Deklaratsioonis väljendati heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada peatselt ajakohastatud ELi tagasisaatmisalane tegevuskava ning anda suuniseid operatiivsemaks tagasisaatmiseks ELi ja liikmesriikide poolt ja tulemuslikuks tagasivõtmiseks, tuginedes kehtivale *acquis*'le. ELi 2015. aasta tagasisaatmisalases tegevuskavas ja seejärel 2017. aasta teatises tõhusama tagasisaatmispoliitika kohta ja sellele lisatud soovitusel rõhutas komisjon vajadust ELi tagasisaatmise õigusnormide rangema täideviimise järele, et suurendada ELi tagasisaatmispoliitika üldist tulemuslikkust. Juunis 2018 tehtud järeldustes väljendas Euroopa Ülemkogu heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada seadusandlikud ettepanekud tulemuslikuma ja sidusama Euroopa tagasisaatmispoliitika kohta.

Euroopa rändevõrgustik on viimase kahe aasta jooksul andnud oma panuse eriuuringute, sihtotstarbeliste üksikpäringute ja ülevaadete („*informs*“) vormis, milles on käsitletud tagasisaatmiste tulemuslikkust ELi liikmesriikides, alternatiive kinnipidamisele, toetatud vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerumise kavu, kinnipidamist ja ainelisi kinnipidamistingimusi, kinnipidamisasutustes võimaldatavat õigusabi ja muid küsimusi.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Liikmesriigid on praeguste rakendusprobleemide kohta vahetanud tehnilisel tasandil teavet tagasisaatmisdirektiivi kontaktrühma, EMN REGi ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti raames, mille tulemuseks on eelkõige olnud tagasisaatmise käsiraamatu läbivaatamine ja Euroopa rändevõrgustiku uuring teemal „Tagasisaatmiste tulemuslikkus ELi liikmesriikides“. Uuringu eesmärk oli analüüsida ELi tagasisaatmiseeskirjade, sealhulgas tagasisaatmisdirektiivi ja sellega seotud Euroopa Liidu Kohtu lahendite mõju liikmesriikide tagasisaatmispoliitikale ja -tavadele ning sellest tulenevalt kogu ELi tagasisaatmisprotsessi tulemuslikkusele.

⁹ Nõukogu 7. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1053/2013, millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks ja tunnistatakse kehtetuks täitevkomitee 16. septembri 1998. aasta otsus, millega luuakse Schengeni hindamis- ja rakendamiskomitee (ELT L 295, 6.11.2013, lk 27).

- **Mõjuhindang**

Tagasisaatmiste tulemuslikumaks muutmine on komisjoni jaoks olnud üks viimaste aastate prioriteete. Selleks on Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse ja sellest tulenevalt ametile antud uute volituste näol tehtud tagasisaatmise valdkonnas olulisi täiustusi. Lisaks näitas uuendatud tagasisaatmisalane tegevuskava ja märtsis 2017 avaldatud soovitus tagasisaatmiste tõhusamaks muutmise kohta, kuidas liikmesriikide tagasisaatmismenetluste ja -tavade puudused pärsivad tagasisaatmissüsteemi tulemuslikkust. Selles olukorras alustasid komisjon ja liikmesriigid tehnilisi konsultatsioone, et analüüsida praegusi probleeme tagasisaatmise alal ja selgitada välja puudused, ning tunnistasid olemasolevate õigusaktide sihipärase läbivaatamise vajalikkust. Nende konsultatsioonide ja seejärel olulisemate kaalul olevate küsimuste analüüsi tulemusena vaadati novembris 2017 läbi tagasisaatmise käsiraamat. Samuti konsulteeriti kodanikuühiskonnaga ning lisaks saadi Schengeni hindamismehhanismi raames tehtud tööga põhjalik ülevaade küsimustest, mis tuleb tagasisaatmise valdkonnas lahendada. Eespool kirjeldatud menetluste abil suutsid sidusrühmad teha kindlaks õiguslikud ja praktilised asjaolud, mis takistavad tagasisaatmise tulemuslikku rakendamist tagasisaatmisdirektiivi kontekstis, ning selgitada välja vajaduse direktiivi sihipärase läbivaatamise järele.

2018. aasta juuni järeldustes väljendas Euroopa Ülemkogu heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada seadusandlikud ettepanekud tulemuslikuma ja sidusama Euroopa tagasisaatmispoliitika kohta. Arvestades, et tagasisaatmise valdkonna põhiküsimuste põhjalikum hindamine on juba läbi viidud ja et seadusandlikud ettepanekud tuleks esitada kiireimas korras, ning tõdedes ka, et olemasoleva direktiivi läbivaatamine on nii sisuliselt kui ka ajakava seisukohast kõige sobivam variant, ei peeta käesoleva ettepaneku mõju hindamist vajalikuks.

- **Põhiõigused**

Käesolev ettepanek järgib põhiõigusi ja põhimõtteid, mida tunnustatakse Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 6 ning mis on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

Eelkõige järgib käesolev ettepanek täiel määral selliseid põhimõtteid nagu inimväärikus, õigus elule, piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise ja karistamise keeld, õigus vabadusele ja turvalisusele, õigus isikuandmete kaitsele, varjupaigaõigus ja kaitse väljasaatmise eest, mittetagasisaatmine ja diskrimineerimise lubamatus, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja lapse õigused.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva ettepanekuga ei kaasne liidule mingisugust rahalist ega halduskoormust. Seetõttu ei avalda see mõju liidu eelarvele.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta kolme aasta jooksul alates selle direktiivi jõustumisest ja seejärel iga kolme aasta tagant; seejuures võib komisjon teha ettepaneku vajalike muudatuste tegemiseks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Käesoleva ettepaneku sihipärase muudatuste eesmärk on suurendada tagasisaatmismenetluse tõhusust, sealhulgas selle seotust varjupaigamenetluse lõpetamisega. Sihipärase

muudatustega ei muudeta kolmandate riikide kodanike suhtes kehtivaid kaitsemeetmeid ja õigusi ning austatakse nende põhiõigusi, eelkõige mittetagasisaatmise põhimõtet.

Alljärgnevalt on selgitatud järgmiste teemade all tehtud muudatusi:

1) Põgenemisoht (artikkel 6): on tungiv vajadus kogu ELis kehtivate objektiivsete kriteeriumide järele, mille alusel teha kindlaks, kas esineb põgenemisoht, sealhulgas lubamatu teisese rände oht. Et vältida lahknevaid või mõjutuid tõlgendusi, esitatakse käesolevas ettepanekus ühine mittetäielik loetelu objektiivsetest kriteeriumidest, mille alusel teha üksikjuhtumi konkreetsete asjaolude üldise hindamise käigus kindlaks, kas esineb põgenemisoht.

2) Koostöökohustus (artikkel 7): üha sagedamini on täheldatud, et mitte kõik kolmandate riikide kodanikud ei tee tagasisaatmismenetluse käigus koostööd, takistades niiviisi oma tagasisaatmist. Seepärast on vaja kehtestada kolmandate riikide kodanikele selgesõnaline kohustus teha tagasisaatmismenetluste kõikides etappides riiklike asutustega koostööd, eelkõige isiku kindlakstegemiseks või isikusamasuse kontrollimiseks, et saada kehtiv reisidokument ning tagada tagasisaatmisotsuse edukas täitmine. See vastab sarnasele pädevate asutustega koostöö tegemise kohustusele, mida juba kohaldatakse varjupaigamenetluses.

3) Tagasisaatmisotsuse väljastamine seoses seadusliku riigisviibimise lõpetamisega (artikkel 8): kuna liikmesriigid ei väljasta seoses seadusliku riigisviibimise lõpetamisega süstemaatiliselt tagasisaatmisotsuseid, on ettepanekus selgitatud vajadust anda välja tagasisaatmisotsus kohe pärast seda, kui on tehtud otsus, millega lükatakse tagasi või lõpetatakse seaduslik riigis viibimine. Kui tagasisaatmisotsus väljastatakse vahetult pärast otsust, millega lükatakse tagasi rahvusvahelise kaitse taotlus, või sama aktiga, peatatakse tagasisaatmisotsuse täitmine seniks, kuni tagasilükkamine on vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale lõplikult jõustunud.

4) Vabatahtlik lahkumine (artikkel 9): vabatahtliku lahkumise tähtaja määramise eeskirju on vaja kohendada. Selline ajavahemik ei tohiks olla pikem kui 30 päeva, nagu on juba ette nähtud praegu kehtivas tagasisaatmisdirektiivis. Käesoleva ettepaneku kohaselt ei ole vabatahtliku lahkumise tähtaja kestust määrares siiski enam kohustuslik näha ette minimaalselt seitse päeva. See võimaldab liikmesriikidel määrata lühema ajavahemiku. Ettepanekus sätestatakse ka hulk juhtumeid, mille puhul on kohustuslik mitte anda tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks.

5) Sisenemiskeelud, mis on kehtestatud riigist väljumisel piirikontrolli ajal (artikkel 13): kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik tabatakse esmakordselt ajal, mil ta liidust lahkub, võib teatavatel juhtudel olla asjakohane kehtestada sisenemiskeeld, et vältida tulevikus tema taassisenemist ja vähendada ebaseadusliku sisserände ohtu. Samal ajal ei tohiks see põhjustada viivitusi tema lahkumisel, arvestades, et isik on juba liikmesriikide territooriumilt lahkumas. Käesoleva ettepanekuga antakse liikmesriikidele võimalus kehtestada sisenemiskeeld, ilma et väljastataks tagasisaatmisotsust. Seda vajadust tuleb hinnata iga üksikjuhtumi puhul eraldi ja võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

6) Tagasisaatmise haldamine (artikkel 14): tõhusad tagasisaatmismenetlused nõuavad vahendeid, mis võimaldavad teha teabe pädevatele asutustele kiiresti kättesaadavaks, ja tegevuskavasid, mis näevad tagasipöördujatele ette suurema tagasipöördumisabi ja nõustamise koos ELi-poolse sobiva operatiiv- ja rahalise toetusega. Ettepanekuga nähakse ette kohustus omada riiklikke tagasisaatmise haldamise süsteeme, mis annavad õigeaegset ning seire ja igal üksikjuhtumil järelemeetmete võtmise jaoks asjakohast teavet kolmandate riikide kodanike isiku ja õigusliku olukorra kohta. Need peavad olema ühendatud

kesksüsteemiga, mille Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet peab käesolevasse paketti kuuluva uue määruse kohaselt looma.

Ettepanekus on liikmesriikidele pandud ka kohustus kehtestada vabatahtliku tagasipöördumise programm, mis võib hõlmata ka taasintegreerumistoetust.

7) Õiguskaitsevahendid ja edasikaebused (artikkel 16): tagasisaatmismenetluste tulemuslikkust ja kiirust tuleb täiendada piisavate kaitsemeetmetega. Tagasisaatmisotsuse edasikaebamiseks kehtestatud tähtajad erinevad liikmesriigiti tunduvalt, ulatudes paarist päevast kuni ühe kuuni või enamgi. Kooskõlas põhiõigustega peab tähtaeg olema piisavalt pikk, et tagada juurdepääs tõhusale õiguskaitsevahendile, ilma et tagasisaatmismenetlus viibiks.

Ettepanekus on ette nähtud konkreetne tähtaeg (viis päeva), mille jooksul võib edasi kaevata tagasisaatmisotsuse, mis on väljastatud juhtudel, mil tagasisaatmisotsus tuleneb lõplikult jõustunud otsusest, millega rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse.

Kui kohtuorgan ei ole mittetagasisaatmise põhimõtte rikkumise ohtu varjupaigamenetluse käigus juba hinnanud, peab tagasisaatmisotsuse edasikaebamisel olema automaatne peatav toime. See on ainus kohustuslik juhtum, mille puhul võimaldatakse käesoleva ettepaneku alusel automaatset peatavat toimet, ilma et see piiraks kohustust, et liikmesriikide pädevatel siseriiklikel asutustel või organitel peab olema võimalus üksikjuhtudel ajutiselt peatada tagasisaatmisotsuse täitmine, kui seda peetakse vajalikuks muudel põhjustel. Niisugune ajutise peatamise otsus tuleb teha kiiresti, üldjuhul 48 tunni jooksul.

Ettepanekus on samuti sätestatud, et kui kaevatakse edasi tagasisaatmisotsus, mis tuleneb enne seda rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes tehtud negatiivsest otsusest, mille suhtes on juba kohaldatud õiguskaitsevahendit, siis peaks see piirduma üheainsa kohtuastmega.

Lisaks on selles veelgi ühtlustatud eeskirju selle kohta, et taotluse korral tuleb anda tasuta õigusabi ja/või tagada seadusjärgne esindamine vastavalt varjupaigaõigustikus sätestatud tingimustele.

8) Kinnipidamine (artikkel 18): kinnipidamiseeskirju on vaja sihipäraselt muuta. Esiteks on viimastel aastatel ilmnunud uued riskid, mistõttu on vajalik, et ebaseaduslikult riigis viibivad kolmandate riikide kodanikud, kes kujutavad endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule, võib vajaduse korral kinni pidada. Kuigi tagasisaatmismenetluse kontekstis on see kinnipidamise alus uus, on varjupaigaõigustikus selline kinnipidamise alus juba olemas.

Teiseks on mitmes liikmesriigis praegu kehtestatud maksimaalne kinnipidamisaeg oluliselt lühem kui tagasisaatmisdirektiivis lubatud aeg ning see teeb tulemusliku väljasaatmise juba ette võimatuks. Kuigi maksimaalset kinnipidamisaega, mis on 6 kuud, ja võimalust seda erilistel asjaoludel pikendada ei muudeta, on käesolevas ettepanekus nõutud, et siseriiklikes õigusaktides oleks algseks minimaalseks kinnipidamisajaks ette nähtud vähemalt 3 kuud, mis vastab paremini ajavahemikule, mida on vaja, et viia kolmandate riikidega edukalt läbi tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetlused. Siiski peab kinnipidamine olema võimalikult lühike ja kestma ainult seni, kuni tegeldakse väljasaatmise korraldamisega, mis peab toimuma nõuetekohase hoolsusega.

9) Piirimenetlus (artikkel 22): ehkki ettepanek jätab liikmesriikidele võimaluse teha tagasisaatmisdirektiivi artikli 2 lõike 2 punktiga a reguleeritud piiriületusjuhtumite puhul erandeid nimetatud direktiivi nõuetest, on ettepanekus ette nähtud konkreetsed lihtsustatud eeskirjad, mida kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle suhtes on piiril juba läbi viidud varjupaigamenetlus: otsuse väljaandmine lihtsustatud vormis, vabatahtliku tagasipöördumise tähtaeg ei ole reeglina lubatud (välja arvatud juhul, kui kolmanda riigi kodanikul on kehtiv reisidokument ja ta teeb riiklike ametiasutustega koostööd), lühem

tähtaeg edasikaebamiseks, kinnipidamise erialus. Niisugune tagasisaatmise piirimenetlus on piiril toimuva varjupaigamenetluse jätk. Tagasisaatmise hõlbustamiseks on tehtud ettepanek tagada, et kolmanda riigi kodanikku, kes on juba kinni peetud tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise ajal piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus, võib piiril toimuva tagasisaatmismenetluse alusel kinni pidada kuni 4 kuud. Kui tagasisaatmisotsust selle aja jooksul täide ei viida, võib kolmanda riigi kodanikku veel kinni pidada, kui on täidetud üks tingimustest, mis on sätestatud kinnipidamise üldreeglite all, ja kinnipidamistähtaeg määratakse artikli 18 kohaselt.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (uuesti sõnastatud)

Euroopa Komisjoni panus 19.–20. septembril 2018 Salzburgis toimuvasse riigijuhtide kohtumisse

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse ~~Euroopa Ühenduse asutamislepingut~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingut ☒, eriti selle artikli ~~63 lõike 3 punkti b~~ ☒ 79 lõike 2 punkti c ☒ ,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

↓ uus

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ¹⁰ tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv uuesti sõnastada.
- (2) Tulemuslik ja õiglane tagasisaatmispoliitika on oluline osa liidu toimimisviisist rände paremal haldamisel kõigis selle aspektides, nagu on kajastatud mais 2015 vastu võetud Euroopa rände tegevuskavas¹¹.
- (3) 28. juunil 2018. aastal rõhutas Euroopa Ülemkogu oma järeldustes vajadust oluliselt kiirendada ebaseaduslike rändajate tulemuslikku tagasisaatmist ning avaldas heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada seadusandlikud ettepanekud tulemuslikuma ja järjekindlama Euroopa tagasisaatmispoliitika kohta.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

¹¹ COM(2015) 285 final.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 1
(kohandatud)

~~15. ja 16. oktoobril 1999 Tampere toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestati sisserände ja varjupaiga valdkonna ühtne lähenemisviis, mille kohaselt käsitletakse koos ühise varjupaigasüsteemi loomist, seadusliku sisserände poliitikat ja võitlust ebaseadusliku sisserändega.~~

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 2
(kohandatud)

~~4. ja 5. novembril 2004 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel nõuti tõhusat väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitikat, mis põhineks ühistel nõuetel, et isikuid saaks tagasi saata inimlikult ja austades täielikult nende põhiõigusi ja väärikust.~~

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 3
(kohandatud)

~~Euroopa Nõukogu ministrite komitee võttis 4. mail 2005 vastu „Kakskümmend suunist sunniviisilise tagasisaatmise kohta”.~~

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 4
(kohandatud)
⇒ uus

- (4) ☒ Euroopa tagasisaatmispoliitika peaks põhinema ühistel standarditel, et inimesi saaks tagasi saata inimlikult ja austades täielikult nende põhiõigusi ja väärikust ☒ ⇒, aga ka rahvusvahelist õigust, sealhulgas pagulaste kaitset ja inimõigustega seotud kohustusi. ⇨ Tuleb kehtestada selged, läbipaistvad ja õiglased eeskirjad, millega nähakse ette tõhus tagasisaatmispoliitika, mis on hästi hallatava rändepoliitika vajalik osa ⇒ mis heidutaks ebaseadusliku rände teele asumast, tagaks sidususe Euroopa ühise varjupaigasüsteemi ja seadusliku rände süsteemiga ning soodustaks nende süsteemide terviklust ⇨.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 5

- (5) Käesoleva direktiiviga tuleks luua horisontaalsed eeskirjad, mis on kohaldatavad kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta liikmesriiki sisenemise, liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 6

- (6) Liikmesriigid peaksid tagama, et kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine toimub õiglase ja läbipaistva korra kohaselt. Vastavalt ELi

õiguse üldistele põhimõtetele tuleks käesoleva direktiivi alusel tehtavad otsused võtta vastu juhtumipõhiselt ja lähtudes objektiivsetest kriteeriumitest, mis tähendab, et arvesse tuleks võtta muud kui üksnes ebaseadusliku riigisviibimise asjaolu. Tagasisaatmisega seotud otsuste, nimelt tagasisaatmisotsuste, ja kui on, sisenemiskeeluotsuste ning väljasaatmisotsuste, tüüpvormide kasutamisel peaksid liikmesriigid järgima kõnealust põhimõtet ja täitma täielikult kõiki käesoleva direktiivi kohaldatavaid sätteid.

↓ uus

- (7) Kolmanda riigi kodaniku seadusliku riigis viibimise lõpetamise otsuse ja tagasisaatmisotsuse väljastamise seost tuleks tugevdada, et vähendada põgenemise ohtu ja lubamatu teisese rände tõenäosust. On vaja tagada, et tagasisaatmisotsus väljastatakse vahetult pärast otsust, millega lükatakse tagasi riigisviibimise seaduslikkus või lõpetatakse seaduslik riigisviibimine, või ideaaljuhul samas õigusaktis või otsuses. Seda nõuet tuleks kohaldada eelkõige juhul, kui rahvusvahelise kaitse taotlus lükatakse tagasi, tingimusel et tagasisaatmismenetlus peatatakse seniks, kuni tagasilükkamine jõustub lõplikult ning kuni on selgunud tagasilükkamisotsuse vaidlustamise tulemus.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 7
(kohandatud)

- (8) Rõhutatakse vajadust ühenduse ☒ liidu ☒ ja kolmandate riikide vaheliste kahepoolsete tagasivõtulepingute järele, et tagasisaatmisprotsessi hõlbustada. Rahvusvaheline koostöö päritoluriikidega tagasisaatmisprotsessi kõigil etappidel on püsiva tagasipöördumise saavutamise eeltingimus.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 8

- (9) Tõdetakse, et liikmesriikidel on seaduslik õigus ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, tingimusel et on olemas õiglased ja tõhusad varjupaigasüsteemid, mis täielikult järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 9

- (10) Kooskõlas nõukogu ~~1. detsembri 2005. aasta~~ direktiiviga 2005/85/EÜ (~~liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta~~)¹² ei tohiks kolmanda riigi kodanikku, kes on liikmesriigis varjupaika taotlenud, käsitleda liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva isikuna seni, kuni on jõustunud taotluse kohta tehtud eitav otsus või otsus, millega lõpetatakse tema õigus viibida riigis varjupaigataotlejana.

¹² Nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT L 326, 13.12.2005, lk 13).

↓ uus

- (11) Et tagada selgemad ja tulemuslikumad eeskirjad vabatahtliku lahkumise tähtaja määramise ja kolmanda riigi kodaniku kinnipidamise kohta, peaks põgenemise ohu kindlakstegemine põhinema üleliidulistel objektiivsetel kriteeriumidel. Peale selle tuleks käesolevas direktiivis sätestada erikriteeriumid, mille alusel võib vaidlustatavalt eeldada, et esineb põgenemise oht.
- (12) Et suurendada tagasisaatmismenetluse tulemuslikkust, tuleks kolmandate riikide kodanikele kehtestada selged kohustused ja eelkõige kohustus teha tagasisaatmismenetluse kõikides etappides ametiasutustega koostööd, sealhulgas esitada teavet ja andmeid, mis on vajalikud isiku konkreetse olukorra hindamiseks. Samal ajal tuleb tagada, et kolmandate riikide kodanikele antakse teada sellest, millised on nende kohustuste täitmata jätmise tagajärjed põgenemise ohu kindlakstegemisele, vabatahtliku lahkumise tähtaja määramisele ja võimalusele kasutada kinnipidamist ning juurdepääsule programmidele, millest antakse logistilist, finants- ja muud materiaalset või mitterahalist abi.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 10
(kohandatud)
⇒ uus

- (13) Sunniviisilisele tagasisaatmisele tuleks eelistada vabatahtlikku tagasipöördumist, kui ei ole põhjust arvata, et ☒ vabatahtliku lahkumise tähtaja määramine ☒ see kahjustaks tagasisaatmiskorra eesmärki, ning tuleks võimaldada ⇒ asjakohane vabatahtliku lahkumise ⇐ tähtaeg ~~vabatahtlikuks lahkumiseks~~ ⇒, mis oleks kuni 30 päeva, olenevalt eelkõige tagasipöördumise väljavaadetest ⇐ . ⇒ Vabatahtliku lahkumise tähtaega ei tohiks määrata, kui hinnangu kohaselt esineb kolmanda riigi kodanike puhul põgenemise oht, kui nende varasem seadusliku riigis viibimise taotlus on jäetud rahuldamata, sest tegemist on olnud pettusega või taotlus on olnud ilmselgelt alusetu, või kui nad kujutavad endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. ⇐ Vabatahtliku lahkumise tähtaega tuleks pikendada, kui seda peetakse üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes vajalikuks. ~~Vabatahtliku tagasipöördumise edendamiseks peaksid liikmesriigid pakkuma tõhustatud tagasipöördumisalast abi ja nõustamist ning kasutama parimal viisil ära Euroopa tagasisaatmisfondi poolt pakutavad asjakohased rahastamisvõimalused.~~
-

↓ uus

- (14) Et soodustada vabatahtlikku tagasipöördumist, peaks liikmesriikidel olema rakenduskavad, mis näeksid ette suurema tagasipöördumisalase abi ja nõustamise, mille hulka võib kuuluda toetus taasintegreerumiseks kolmandates riikides, kuhu tagasi pöörduetakse, võttes arvesse toetatud vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise programmide ühisnorme, mille komisjon on koostöös liikmesriikidega välja töötanud ja mida nõukogu on toetanud.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 11

- (15) Tuleks kehtestada üldised minimaalsed õiguslikud tagatised tagasisaatmisega seotud otsuste puhul, et tagada asjaomaste isikute huvide tõhus kaitse.
-

↴ uus

- (16) Tagasisaatmisega seotud otsuste edasikaebamise tähtaeg peaks olema piisavalt pikk, et tagada juurdepääs tõhusale õiguskaitsevahendile, võttes samas arvesse, et pikad tähtajad võivad tagasisaatmismenetlust kahjustada. Et vältida õiguste ja menetluste võimalikku kuritarvitust, tuleks tagasisaatmisotsuse edasikaebamiseks anda aega maksimaalselt viis päeva. Seda sätet tuleks kohaldada alles pärast seda, kui otsus, millega lükatakse tagasi rahvusvahelise kaitse taotlus, on lõplikult jõustunud, sealhulgas pärast võimalikku kohtulikku läbivaatamist.
- (17) Sellise tagasisaatmisotsuse edasikaebamine, mille aluseks on rahvusvahelise kaitse taotlust tagasilükkav otsus, mille suhtes on juba kohaldatud tõhusat õiguskaitsevahendit, peaks toimuma ühesainsas kohtuastmes, sest kohtuorgan on varjupaigamenetluse käigus asjaomase kolmanda riigi kodaniku olukorda juba uurinud ja selle kohta otsuse teinud.
- (18) Tagasisaatmisotsuse edasikaebamisel peaks olema automaatne peatav toime üksnes juhul, kui esineb mittetagasisaatmise põhimõtte rikkumise oht.
- (19) Juhul kui mittetagasisaatmise põhimõtte ei ole ohus, ei peaks tagasisaatmisotsuse edasikaebamisel olema automaatset peatavat toimet. Kohtuorganid peaksid üksikjuhtudel saama ajutiselt peatada tagasisaatmisotsuse täitmise muudel põhjustel, kas asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel või *ex officio*, kui seda peetakse vajalikuks. Sellised otsused tuleks üldjuhul teha 48 tunni jooksul. Kui juhtumi keerukus seda nõuab, peaksid kohtuorganid tegema sellise otsuse ilma põhjendamatu viivitusega.
- (20) Et muuta tagasisaatmismenetlus tulemuslikumaks ja vältida asjatuid viivitusi, ilma et see mõjutaks negatiivselt asjaomaste kolmandate riikide kodanike õigusi, ei tohiks tagasisaatmisotsuse täideviimist automaatselt peatada, juhul kui edasi kaevatud tagasisaatmisotsuse väljastamisele on eelnenud varjupaigamenetlus, mille käigus on mittetagasisaatmise põhimõtte rikkumise ohtu juba hinnatud ja õiguskaitsevahendit tõhusalt kasutatud, välja arvatud juhul, kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku olukord on seitsaadik oluliselt muutunud.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 11
(kohandatud)
⇒ uus

- (21) Neile, kellel puuduvad piisavad vahendid, tuleks ☐ taotluse korral ☐ võimaldada vajaliku tasuta õigusabi. ~~Liikmesriigid peaksid oma siseriiklikus õiguses sätestama~~
☒ Siseriiklikus õiguses tuleks kehtestada loetelu juhtumitest, mille puhul ☒ ,
~~millistel juhtumitel~~ peetakse tasuta õigusabi andmist vajalikuks.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 12

- (22) Tuleks lahendada selliste kolmandate riikide kodanike olukord, kes viibivad riigis ebaseaduslikult, kuid keda ei saa veel välja saata. Siseriikliku õiguse kohaselt tuleks määratleda nende toimetulekut tagavad tingimused. Sellistele isikutele tuleks anda kirjalikud kinnitused, et neil oleks halduskontrolli puhul võimalik tõestada oma eriolukorda. Liikmesriikidele peaks jääma valikuvabadus seoses kirjaliku kinnituse vormi ja formaadiga ning neil peaks olema lubatud lisada see käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud tagasisaatmisega seotud otsustele.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 13

- (23) Sunnimeetmete võtmisel tuleks selgesõnaliselt kohaldada proportsionaalsuse ja tulemuslikkuse põhimõtteid seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega. Tuleks luua miinimumtagatiseid sunniviisilise tagasisaatmise läbiviimiseks, võttes arvesse nõukogu ~~29. aprilli 2004. aasta~~ otsust 2004/573/EÜ ~~(ühislendude korraldamise kohta seoses kolmandate riikide kodanike väljasaatmisega kahe või enama liikmesriigi territooriumilt individuaalse väljasaatmiskorralduse alusel)~~¹³. Liikmesriikidel peaks olema mitmeid võimalusi sunniviisilise tagasisaatmise jälgimiseks.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 14

- (24) Siseriiklikel tagasisaatmismeetmetel peaks olema üleeuroopaline mõju, kehtestades sisenemiskeelu, mis keelaks sisenemise ja viibimise kõigi liikmesriikide territooriumidel. Sisenemiskeelu pikkus tuleks igal üksikjuhul määrata kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ja see ei tohiks üldjuhul ületada viit aastat. Seoses sellega tuleks eelkõige arvesse võtta asjaolu, kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes on tehtud juba üle ühe tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse või ta on sisenenud liikmesriigi territooriumile sisenemiskeelu ajal.

↓ uus

- (25) Kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik tabatakse esmakordselt välispiiril liidust väljumise piirikontrolli käigus, võib teatavatel juhtudel olla asjakohane kehtestada sisenemiskeeld, et vältida tulevikus tema taassisenemist ja vähendada niiviisi ebaseadusliku sisserände ohtu. Kui see on õigustatud, et asjaomase kolmanda riigi kodaniku lahkumist mitte edasi lükata, võib pädev asutus pärast individuaalset hindamist ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist kehtestada sisenemiskeelu, ilma et ta väljastaks tagasisaatmisotsust.

¹³ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/573/EÜ ühislendude korraldamise kohta seoses kolmandate riikide kodanike väljasaatmisega kahe või enama liikmesriigi territooriumilt individuaalse väljasaatmiskorralduse alusel (ELT L 261, 6.8.2004, lk 28).

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 15

- (26) Liikmesriikidel peaks olema vabadus otsustada, kas tagasisaatmisega seotud otsuste läbivaatamine annab läbivaatavale asutusele või organile volitused teha oma tagasisaatmisega seotud otsus, mis asendab varasema otsuse.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 16

- (27) Väljasaatmise eesmärgil kinnipidamise kasutamist tuleks piirata ja selle suhtes tuleks kohaldada proportsionaalsuse põhimõtet seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega. Kinnipidamine on õigustatud ainult tagasisaatmise ettevalmistamiseks või väljasaatmise läbiviimiseks ja kui leebemate sunnimeetmete võtmine ei oleks piisav.
-

↓ uus

- (28) Kinnipidamist tuleks kohaldada iga juhtumi eraldi hindamise järel juhul, kui esineb põgenemise oht, kui kolmanda riigi kodanik väldib või takistab tagasi- või väljasaatmist või kui asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.
- (29) Arvestades, et maksimaalne kinnipidamisaeg ei ole mõnes liikmesriigis piisav, et tagada tagasisaatmise läbiviimine, tuleks kehtestada kolme kuni kuue kuu pikkune maksimaalne kinnipidamisaeg, mida võib pikendada, et näha ette piisav aeg tagasisaatmismenetluste edukaks lõpetamiseks, ilma et see piiraks kehtestatud kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et kinnipidamist kohaldatakse üksnes juhul, kui see on vajalik ja proportsionaalne, ja nii kauaks, kuni tegeldakse väljasaatmise korraldamisega.
- (30) Käesolev direktiiv ei tohiks takistada liikmesriikidel kehtestada rände-eeskirjade rikkumise eest mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi ja kriminaalkaristusi, sealhulgas vanglakaristust, kui sellised karistused on kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega, ei ohusta käesoleva direktiivi kohaldamist ning on täielikult kooskõlas põhiõigustega.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 17

- (31) Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikke tuleks kohelda inimlikul ja väärikal moel, austades nende põhiõigusi ning järgides rahvusvahelist ja siseriiklikku õigust. Ilma et see piiraks siseriiklike õigusaktidega reguleeritud esialgset kinnipidamist õiguskaitseorganite poolt, tuleks kinnipidamist teostada üldjuhul spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes.

- (32) Ilma et see piiraks liikmesriikide võimalust mitte kohaldada käesolevat direktiivi artikli 2 lõike 2 punktis a osutatud juhtudel, kui kohaldatakse määruse (EL) ... /... [varjupaigamenetluse määrus] kohast piirimenetlust, peaks ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike puhul, kelle poolt kõnealuse piiril toimunud varjupaigamenetluse raames esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus on tagasi lükatud, järgnema spetsiaalne piirimenetlus, et piiril toimuv varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlus üksteist otseselt täiendaksid ja et nende menetluste vahel ei oleks lünki. Sellistel juhtudel on vaja kehtestada erieeskirjad, millega tagatakse nende kahe menetluse sidusus ja koostoime ning säilitatakse kogu protsessi terviklikkus ja tulemuslikkus.
- (33) Et tagada piirimenetluse käigus tulemuslik tagasisaatmine, ei tohiks vabatahtliku lahkumise tähtaja võimaldamine olla lubatud. Siiski tuleks vabatahtliku lahkumise tähtaeg anda nendele kolmandate riikide kodanikele, kellel on kehtiv reisidokument ja kes teevad tagasisaatmismenetluse kõikides etappides liikmesriikide pädevate asutustega koostööd. Sellistel juhtudel peaksid kolmandate riikide kodanikud põgenemise vältimiseks andma oma reisidokumendi pädevale asutusele hoiule kuni oma lahkumiseni.
- (34) Juhtumi kiireks käsitlemiseks tuleb kehtestada maksimaalne tähtaeg, mille jooksul kaevata edasi tagasisaatmisotsus, mis järgneb piirimenetluse käigus tehtud ja lõplikult jõustunud otsusele, millega lükatakse tagasi rahvusvahelise kaitse taotlus.
- (35) Edasikaebusel, mis on esitatud piirimenetluse raames tehtud tagasisaatmisotsuse vastu, peaks olema automaatne peatav toime, juhul kui esineb mittetagasisaatmise põhimõtte rikkumise oht, kui seitsaadik, kui piiril toimunud varjupaigamenetluse käigus tehti otsus, millega asjaomase kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükati, on selle isiku olukord oluliselt muutunud või kui piiril toimunud varjupaigamenetluse käigus tema varjupaigataotluse kohta tehtud tagasilükkamise otsuse suhtes ei ole tõhusalt kohaldatud õiguskaitsevahendit.
- (36) Vajalik ja proportsionaalne on tagada, et kolmanda riigi kodanikku, kes on tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise ajal piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus juba kinni peetud, võib jätkuvalt kinni pidada, et valmistada ette tema tagasisaatmist ja/või viia läbi tema väljasaatmine, kui tema taotlus on tagasi lükatud. Et vältida olukorda, et kolmanda riigi kodanik vabastatakse automaatselt kinnipidamisest ja tal lubatakse siseneda liikmesriigi territooriumile hoolimata sellest, et talle ei ole antud õigust riigis viibida, on vaja näha ette piiratud ajavahemik, mille jooksul püütakse piiril väljastatud tagasisaatmisotsus täide viia. Asjaomast kolmanda riigi kodanikku võib piirimenetluse raames kinni pidada kuni neli kuud ja nii kaua, kuni tegeldakse tema väljasaatmise korraldamisega, mis peab toimuma nõuetekohase hoolsusega. See kinnipidamisaeg ei tohiks piirata muude käesoleva direktiiviga ettenähtud kinnipidamisperioodide rakendamist. Kui esimesena nimetatud ajavahemiku lõpuks ei ole õnnestunud tagasisaatmist täide viia, võib kolmanda riigi kodanikku kinni pidada käesoleva direktiivi mõne muu sätte kohaselt ja selles sätestatud aja jooksul.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 18
(kohandatud)
⇒ uus

- (37) Liikmesriikidel peaks olema kiire juurdepääs teiste liikmesriikide väljastatud ⇒ tagasisaatmisotsuseid ja ⇐ sisenemiskeelde käsitlevale teabele. ~~Selline teabevahetus peaks toimuma~~ ☒ Selline juurdepääs peaks neil olema ☒ vastavalt ⇒ määrusele (EL) .../...¹⁴ [määrus Schengeni infosüsteemi kasutamise kohta ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike tagasisaatmiseks] ja ⇐ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ~~20. detsembri 2006. aasta~~ määrusele (EÜ) nr 1987/2006 ~~(mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist)~~¹⁵ ⇒, sealhulgas selleks, et hõlbustada nende otsuste vastastikust tunnustamist pädevate asutuste poolt vastavalt nõukogu direktiivile 2001/40/EÜ¹⁶ ja nõukogu otsusele 2004/191/EÜ¹⁷ ⇐ .

↓ uus

- (38) Tagasisaatmise haldamise süsteemide loomine liikmesriikides aitab tagasisaatmisprotsessi tõhustada. Iga riiklik süsteem peaks andma õigeaegset ning seire ja igal üksikjuhtumil järelmeetmete võtmise jaoks asjakohast teavet kolmandate riikide kodanike isiku ja õigusliku olukorra kohta. Et teha tõhusalt koostööd ja et oluliselt vähendada halduskoormust, peaksid niisugused riiklikud tagasisaatmissüsteemid olema seotud Schengeni infosüsteemiga, et hõlbustada ja kiirendada tagasisaatmisega seotud teabe sisestamist, aga ka kesksüsteemiga, mille Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet määruse (EL).../... [Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus] kohaselt loob.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 19
⇒ uus

- (39) Käesoleva direktiivi rakendamisega peaks kaasnema tagasisaatmisprotsessi kõigil tasanditel osalevate institutsioonide koostöö ning parimate tavade vahetamine ja edendamine ⇒, sealhulgas võttes arvesse tagasisaatmise käsiraamatut ja ajakohastades seda korrapäraselt, et selles kajastuks õigusnormide ja poliitika areng, ⇐ ning see peaks pakkuma Euroopa lisaväärtust.

¹⁴ [Määrus, mis käsitleb Schengeni infosüsteemi kasutamist ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike tagasisaatmiseks] (ELT L ...).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1987/2006, mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist (ELT L 381, 28.12.2006, lk 4).

¹⁶ Nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiiv 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta (EÜT L 149, 2.6.2001, lk 34).

¹⁷ Nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiiv 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta (ELT L 149, 2.6.2001, lk 34) ja nõukogu 23. veebruari 2004. aasta otsus 2004/191/EÜ, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikust tunnustamist käsitleva direktiivi 2001/40/EÜ kohaldamisest tuleneva rahalise tasakaalustamatuse kompenseerimise kriteeriumid ja praktiline kord (ELT L 60, 27.2.2004, lk 55).

↓ uus

- (40) Liit annab rahalist ja operatiivtoetust, et saavutada käesoleva direktiivi tulemuslik rakendamine. Liikmesriigid peaksid võimalikult hästi ära kasutama liidu rahastamisvahendeid, programme ja projekte, mis on olemas tagasisaatmise valdkonnas, eelkõige määruse (EL) .../... [Varjupaiga- ja Rändefondi asutamismäärus] alusel, aga ka operatiivabi, mida Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet annab vastavalt määrusele (EL) .../... [Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus]. Sellist toetust tuleks kasutada eelkõige selleks, et luua tagasisaatmise haldamise süsteimid ja programmid logistilise, finants- ja muu materiaalse või mitterahalise abi andmiseks, et toetada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasipöördumist ja vajaduse korral taasintegreerimist.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 20
(kohandatud)

- (41) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt tagasisaatmise, väljasaatmise, sunnimeetmete võtmise, kinnipidamise ja sisenemiskeeluga seotud ühiste eeskirjade kehtestamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning selle ulatuse ja mõju tõttu on seda parem saavutada ühenduse ☒ liidu ☒ tasandil, võib ühendus ☒ liit ☒ võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu ☒ Euroopa Liidu lepingu ☒ artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 21

- (42) Liikmesriigid peaksid rakendama käesolevat direktiivi diskrimineerimata soo, rassi, nahavärvi, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 22

- (43) Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama lapse parimaid huvisid. Vastavalt Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama austust perekonnaelu vastu.
-

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 23

- (44) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira kohustusi, mis tulenevad 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonist, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 24

- (45) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.

↓ uus

- (46) Selliste kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta liikmesriikidesse sisenemise või seal viibimise või elamise tingimustele, käesoleva direktiivi kohaselt tulemusliku tagasisaatmise rakendamine on oluline osa ulatuslikest jõupingutustest ebaseadusliku rände vastu võitlemisel ja ühtlasi oluline põhjus, miks see teema pakub suurt avalikku huvi.
- (47) Liikmesriikide tagasisaatmisasutustel on vaja töödelda isikuandmeid, et tagada tagasisaatmismenetluste nõuetekohane rakendamine ja tagasisaatmisotsuste edukas täitmine. Vastuvõtvate kolmandate riikide suhtes ei kohaldata sageli komisjoni poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679¹⁸ artikli 45 või direktiivi (EL) 2016/680¹⁹ artikli 36 kohaselt vastu võetud kaitse piisavuse otsuseid ja sageli ei ole need riigid sõlminud või ei kavatse sõlmida liiduga tagasivõtukokkulepet ega näe muul viisil ette asjakohaseid kaitsemeetmeid määruse (EL) 2016/679 artikli 46 tähenduses või direktiivi (EL) 2016/680 artiklit 37 üle võtvate siseriiklike õigusnormide tähenduses. Hoolimata liidu ulatuslikest püüetest teha ebaseaduslikult liidus viibivate ja tagasisaatmisele kuuluvate kolmanda riigi kodanike peamiste päritoluriikidega koostööd, ei ole alati võimalik tagada, et sellised kolmandad riigid täidavad süstemaatiliselt oma rahvusvahelisest õigusest tulenevat kohustust võtta oma kodanikke tagasi. Liidu või liikmesriikide poolt sõlmitud või läbiräägitavate tagasivõtukokkulepetega, milles nähakse ette asjakohased kaitsemeetmed andmete edastamiseks kolmandatele riikidele määruse (EL) 2016/679 artikli 46 alusel või siseriiklike õigusnormide alusel, millega võetakse üle direktiivi (EL) 2016/680 artikkel 36, on hõlmatud üksnes piiratud arv selliseid kolmandaid riike. Olukorras, kus selliseid kokkuleppeid ei ole, peaksid liikmesriikide pädevad asutused edastama liidu tagasisaatmisoperatsioonide läbiviimise otstarbel isikuandmeid tingimuste kohaselt, mis on sätestatud määruse (EL) 2016/679 artikli 49 lõike 1 punktis d või siseriiklikes õigusnormides, millega võetakse üle direktiivi (EL) 2016/680 artikkel 38.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 25
(kohandatud)

- (48) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ~~Liidu~~ Liidu toimimise lepingule ~~Ühenduse~~ ~~asutamislepingule~~ lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli ~~nr 22~~ artiklite 1

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev direktiiv põhineb sel määral, kui seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399²⁰ kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirieskirjadele~~²¹, Schengeni *acquis*'l ~~Euroopa Ühenduse asutamislepingu kolmanda osa IV jaotise alusel~~, peab Taani kõnealuse protokoll artikli 5 ☒ 4 ☒ kohaselt otsustama kuue kuu jooksul pärast ~~käesoleva direktiivi vastuvõtmist~~ ☒ seda, kui nõukogu on käesoleva direktiivi kohta otsuse teinud ☒, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 26
(kohandatud)

- (49) Kuna käesolevat direktiivi kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ määruse (EL) 2016/399 kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirieskirjadele~~, kujutab käesolev direktiiv endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu ~~29. mai 2000. aasta~~ otsusele 2000/365/EÜ ~~(Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes)~~²². Peale selle, Euroopa Liidu lepingule ja ~~Euroopa Ühenduse asutamislepingule~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingule ☒ lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta ☒ vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes ☒ käsitleva protokoll ☒ nr 21 ☒ artiklite 1 ja 2 kohaselt ja ilma et see piiraks nimetatud protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ~~mistõttu~~ ☒ ja ☒ see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 27
(kohandatud)

- (50) Kuna käesolevat direktiivi kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ määruse (EL) 2016/399 kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirieskirjadele~~, kujutab käesolev direktiiv endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu ~~28. veebruari 2002. aasta~~ otsusele 2002/192/EÜ ~~(Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes)~~²³. Peale selle, Euroopa Liidu lepingule ja ~~Euroopa Ühenduse asutamislepingule~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingule ☒ lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta ☒ vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes ☒ käsitleva protokoll ☒ nr 21 ☒ artiklite 1 ja 2 kohaselt ja ilma et see piiraks nimetatud protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

²¹ ~~Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 105, 13.4.2006, lk 1).~~

²² Nõukogu 29. mai 2000. aasta otsus 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43).

²³ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

direktiivi vastuvõtmisel, ~~mistõttu~~ ☒ ja ☒ see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 28
(kohandatud)

- (51) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev direktiiv – niivõrd kui seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ määruse (EL) 2016/399 kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirikeskirjadele~~ – endast Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu tähenduses ☒ viimati nimetatud riikide ☒ ~~nende kahe riigi~~ ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, mis on seotud ~~nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva~~ nõukogu otsuse 1999/437/EÜ²⁴ artikli 1 punktis C osutatud valdkonnaga.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 29
(kohandatud)

- (52) Šveitsi puhul kujutab käesolev direktiiv – niivõrd kui seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ määruse (EL) 2016/399 kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirikeskirjadele~~ – endast Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist lepingu tähenduses, mis sõlmiti Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis C osutatud valdkonda, mida loetakse koostoimes ~~Euroopa Ühenduse nimel selle lepingu sõlmimist käsitleva~~ nõukogu otsuse 2008/146/EÜ²⁵ artikliga 3.

↓ 2008/115/EÜ, põhjendus 30
(kohandatud)

- (53) Liechtensteini puhul kujutab käesolev direktiiv – niivõrd kui seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ☒ määruse (EL) 2016/399 kohaselt ☒ ei vasta või enam ei vasta sisenemistingimustele ~~vastavalt Schengeni piirikeskirjadele~~ – endast Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli tähenduses, mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis C osutatud

²⁴ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

²⁵ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

valdkonda, mida loetakse koostoimes ~~Euroopa Ühenduse nimel selle protokoli allkirjastamist ja teatavate sätete ajutist kohaldamist käsitleva~~ nõukogu otsuse 2011/350/EL²⁶ ~~2008/261/EÜ~~²⁷ artikliga 3.

↓ uus

- (54) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle peaks piirduma sätetega, mida on võrreldes varasema direktiiviga oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb varasemast direktiivist.
- (55) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisas osutatud direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga,

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)

ON VÕTNUD VASTU KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

~~Sisu~~ ☒ Reguleerimisese ☒

Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised nõuded ja kord, mida tuleb kohaldada liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, kooskõlas ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvate põhiõigustega ja rahvusvahelise õigusega, kaasa arvatud pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustega.

Artikkel 2

~~Reguleerimisala~~ ☒ Kohaldamisala ☒

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.
2. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohalda käesolevat direktiivi kolmandate riikide kodanike suhtes:
 - (a) kelle suhtes rakendatakse sisenemiskeeldu vastavalt ☒ määruse (EL) 2016/399 ☒ ~~Schengeni piirikeskirjade~~ artiklile ~~1413~~ või kelle pädevad asutused on tabanud või kinni pidanud seoses liikmesriigi maismaa-, mere- või õhuvälispiiri ebaseadusliku ületamisega ning kes ei ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks;

²⁶ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

²⁷ ~~ELT L 83, 26.3.2008, lk 3.~~

- (b) kelle suhtes rakendatakse tagasisaatmist kriminaalkaristusena või kriminaalkaristuse tagajärjena vastavalt siseriiklikule õigusele või kelle suhtes rakendatakse väljaandmismenetlust.
3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata ~~ühenduse~~ ☒ liidu õiguse alusel ☒ vaba liikumise õigust omavate isikute suhtes vastavalt ~~Schengeni piirikeskirjade~~ ☒ määruse (EL) 2016/399 ☒ artikli 2 ~~lõikele~~ punktile 5.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „kolmanda riigi kodanik“ – isik, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik ~~asutamislepingu~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingu ☒ artikli ☒ 20 ☒ ~~17 lõike 1~~ tähenduses ja kes ei oma ~~ühenduse~~ ☒ liidu õiguse alusel ☒ vaba liikumise õigust vastavalt ☒ määruse (EL) 2016/399 ~~Schengeni piirikeskirjade~~ artikli 2 punktile 5 lõikele 5;
2. „ebaseaduslik riigisviibimine“ – kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta ☒ määruse (EL) 2016/399 ☒ ~~Schengeni piirikeskirjade~~ artiklis 65 sätestatud sisenemise tingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele;
3. „tagasisaatmine“ – kolmanda riigi kodaniku naasmine kas vabatahtlikult tagasipöördumiskohustust täites või sunniviisiliselt:
 - a) ~~tema~~ päritoluriiki või
 - b) ~~transiidiriiki~~ vastavalt ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ või kahepoolsetele tagasivõtulepingutele või muudele kokkulepetele või
 - c) ~~muusse kolmandasse riiki~~, kuhu asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ja kus ta vastu võetakse;
4. „tagasisaatmisotsus“ – haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik, ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus;
5. „väljasaatmine“ – tagasipöördumiskohustuse täitmine, eelkõige füüsiline transport liikmesriigist välja;
6. „sisenemiskeeld“ – haldus- või kohtuotsus või haldus- või kohtuakt, millega keelatakse sisenemine liikmesriigi territooriumile ja viibimine liikmesriigi territooriumil kindla tähtaja jooksul ning millega on kaasas tagasisaatmisotsus;
7. „põgenemise oht“ – ☒ üksikjuhul selliste ☒ õigusaktides kehtestatud objektiivsetel kriteeriumitel rajanevate ~~selliste~~ põhjuste olemasolu ~~üksikjuhul~~, mis annavad alust arvata, et kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust, võib põgeneda;
8. „vabatahtlik lahkumine“ – tagasipöördumiskohustuse täitmine selleks tagasisaatmisotsuses ettenähtud tähtaja jooksul;
9. „haavatavad isikud“ – alaealised, saatjata alaealised, puuetega inimesed, eakad, rasedad, alaealiste lastega üksikvanemad ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalga ohvriks langenud isikud.

Artikkel 4

Soodsamad sätted

1. Käesolev direktiiv ei piira järgmiste õigusaktide soodsamate sätete kohaldamist:
 - (a) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ või ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ ja tema liikmesriikide ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel;
 - (b) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ühe või mitme liikmesriigi ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel.
2. Käesolev direktiiv ei piira ühegi sellise sätte kohaldamist, mis võib olla soodsam kolmanda riigi kodaniku suhtes ja mis on sätestatud ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ sisserände- ja varjupaigalases õigustikus.
3. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriigi õigust võtta vastu või säilitada sätteid, mis on soodsamad isikutele, kelle suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, tingimusel et sellised sätted on käesoleva direktiiviga kooskõlas.
4. Seoses kolmandate riikide kodanikega, kes artikli 2 lõike 2 punkti a kohaselt jäetakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja, liikmesriigid:
 - (a) tagavad, et nende kohtlemine ja kaitsetase ei oleks ebasoodsam artikli ~~108~~ lõigetes 4 ja 5 (sunnimeetmete kasutamise piiramine), artikli ~~119~~ lõike 2 punktis a (väljasaatmise edasilükkamine), artikli ~~1714~~ lõike 1 punktides b ja d (esmaabi ja haavatavate isikute vajaduste arvessevõtmine) ning artiklites ~~1946~~ ja ~~2017~~ (kinnipidamistingimused) sätestatust, ning
 - (b) järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.

Artikkel 5

Mittetagasisaatmine, lapse parimad huvid, perekonnaelu ja tervislik seisund

Käesoleva direktiivi rakendamisel võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse:

- (a) lapse parimaid huve,
- (b) perekonnaelu,
- (c) asjaomase kolmanda riigi kodaniku tervislikku seisundit

ning järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.

↓ uus

Artikkel 6

Põgenemise oht

1. Artikli 3 lõikes 7 osutatud objektiivsete kriteeriumide hulka peavad kuuluma vähemalt järgmised kriteeriumid:
 - (a) isikut tõendavate dokumentide puudumine;
 - (b) elukoha, püsiva viibimiskoha või usaldusväärse aadressi puudumine;
 - (c) rahaliste vahendite puudumine;

- (d) ebaseaduslik sisenemine liikmesriigi territooriumile;
- (e) ebaseaduslik liikumine teise liikmesriigi territooriumile;
- (f) selgesõnaliselt väljendatud kavatsus mitte täita tagasisaatmisega seotud meetmeid, mida rakendatakse käesoleva direktiivi alusel;
- (g) isiku kohta on mõnes teises liikmesriigis väljastatud tagasisaatmisotsus;
- (h) tagasisaatmisotsuse, sealhulgas vabatahtliku lahkumise tähtaja jooksul tagasipöördumise kohustuse täitmata jätmine;
- (i) isik ei ole täitnud artikli 8 lõikes 2 sätestatud nõuet minna viivitamata selle liikmesriigi territooriumile, kes on talle andnud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa;
- (j) isik on jätnud täitmata artiklis 7 osutatud kohustuse teha tagasisaatmismenetluse kõikides etappides liikmesriikide pädevate asutustega koostööd;
- (k) isik on mõnes muus liikmesriigis süüdi mõistetud kuriteos, sh raskes kuriteos;
- (l) käimasolev kriminaaluurimine ja -menetlus;
- (m) võltsitud või valedokumentide kasutamine isikut tõendavate dokumentidena, olemasolevate dokumentide hävitamine või muul viisil kõrvaldamine või liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutud sõrmejälgede andmisest keeldumine;
- (n) vägivaldne või pettuse teel vastuseisimine tagasisaatmismenetlusele;
- (o) artikli 9 lõikes 3 osutatud põgenemisohu ärahoidmise meetme täitmata jätmine;
- (p) kehtiva sisenemiskeelu rikkumine.

2. Põgenemisohu esinemine tehakse kindlaks üksikjuhtumi konkreetsete asjaolude üldise hindamise põhjal, võttes arvesse lõikes 1 osutatud objektiivseid kriteeriume.

Kui on täidetud mõni lõike 1 punktides m, n, o ja p osutatud objektiivsetest kriteeriumidest, peavad liikmesriigid siiski kindlaks määrama, et sellel üksikjuhtumil eeldatakse põgenemisohu olemasolu, kui ei ole tõendatud teisiti.

Artikkel 7

Koostöökohustus

1. Liikmesriigid kehtestavad kolmandate riikide kodanikele kohustuse teha tagasisaatmismenetluse kõigis etappides koostööd liikmesriikide pädevate asutustega. See kohustus peab eelkõige hõlmama järgmist:
 - (a) kohustus esitada kõik andmed, mida on vaja isiku kindlakstegemiseks või isikusamasuse kontrollimiseks;
 - (b) kohustus esitada teavet teekonnal läbitud kolmandate riikide kohta;
 - (c) kohustus jääda kogu menetluse vältel riiki ja olla kättesaadav;
 - (d) kohustus esitada kolmandate riikide pädevatele asutustele kehtiva reisidokumendi saamise taotlus.
2. Lõike 1 punktis a osutatud andmete hulka kuuluvad kolmandate riikide kodanike avaldused ja nende valduses olevad dokumendid nende isiku, kodakondsuse või

kodakondsuste, vanuse, eelmise elukohariigi (eelmise elukohariikide) ja eelmise elukoha (eelmise elukohtade), reisiteekonna ja reisidokumentide kohta.

3. Liikmesriigid teatavad kolmandate riikide kodanikele, millised on lõikes 1 osutatud kohustuse täitmata jätmise tagajärjed.

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

II PEATÜKK

EBASEADUSLIKU RIIGISVIIBIMISE LÕPETAMINE

Artikkel ~~86~~

Tagasisaatmisotsus

1. Ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, väljastavad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.
2. Liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, peavad viivitamatult minema kõnealuse liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kohaldatakse lõiget 1.
3. Liikmesriigid võivad loobuda tagasisaatmisotsuse väljastamisest nende territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes, kui mõni teine liikmesriik võtab kõnealuse kolmanda riigi kodaniku tagasi ~~☒~~ 13. jaanuaril 2009 ~~☒~~ ~~käesoleva direktiivi jõustumise päeval~~ kehtivate kahepoolsete lepingute või kokkulepete kohaselt. Sellisel juhul kohaldab asjaomase kolmanda riigi kodaniku tagasi võtnud liikmesriik lõiget 1.
4. Liikmesriigid võivad igal ajal otsustada väljastada nende territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule kaastundlikel, humanitaar- või muudel põhjustel sõltumatu elamisloa või muu loa riigis viibida. Sellisel juhul tagasisaatmisotsust ei väljastata. Kui tagasisaatmisotsus on juba väljastatud, siis see tühistatakse või peatatakse elamisloa või mõne muu riigisviibimist lubava loa kehtivusajaks.
5. Kui seoses kolmanda riigi kodanikuga, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, on pooleli elamisloa või muu riigisviibimist lubava loa uuendamise menetlus, kaalub kõnealune liikmesriik tagasisaatmisotsuse väljastamisest hoidumist, kuni pooleliolev menetlus on lõppenud, ~~ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist.~~
6. ⇒ Liikmesriigid väljastavad tagasisaatmisotsuse viivitamata pärast seda, kui on vastu võetud otsus, millega lõpetatakse kolmanda riigi kodaniku seaduslik riigis viibimine, sealhulgas otsus, millega jäetakse kolmanda riigi kodanikule määruse (EL) .../... [miinimumnõuete määrus] kohaselt pagulasseisund või täiendava kaitse seisund andmata. ⇐

Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel võtta vastu ~~☒~~ tagasisaatmisotsust ~~☒~~ ~~otsust seadusliku riigisviibimise lõpetamise kohta~~ koos tagasisaatmis- ja/või

☒ otsusega, millega lõpetatakse kolmanda riigi kodaniku seaduslik riigis viibimine, ☒ väljasaatmisotsusega ja/või sisenemiskeeluga ☒ ühe ja sama ☒ oma siseriiklikus õiguses ettenähtud haldus- või kohtuotsuse või haldus- või kohtuaktiga, ilma et see piiraks III peatükis ning ühenduse ja siseriikliku õiguse muude asjakohaste sätete kohaselt sätestatud menetluslikke tagatise.

↓ uus

Esimene ja teine lõik ei piira III peatükist ning muudest liidu ja siseriikliku õiguse asjakohastest sätetest tulenevate kaitsemeetmete kohaldamist.

↓ 2008/115/EÜ

⇒ uus

Artikkel 97

Vabatahtlik lahkumine

1. Tagasisaatmisotsusega nähakse ette sobiv ~~seitse~~ kuni kolmekümne päeva pikkune tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks, ilma et see piiraks lõigetes 2 ja 4 osutatud erandite tegemist. Liikmesriigid võivad oma siseriiklikes õigusaktides sätestada, et nimetatud tähtaeg võimaldatakse ainult asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel. Sellisel juhul teavitavad liikmesriigid asjaomaseid kolmandate riikide kodanikke sellise taotluse esitamise võimalusest.

Esimeses lõigus ette nähtud tähtaeg ei välista võimalust, et asjaomased kolmanda riigi kodanikud lahkuvad varem.

↓ uus

Vabatahtliku lahkumise tähtaja pikkus määratakse kindlaks pärast iga üksikjuhtumi konkreetsete asjaolude hoolikat kaalumist, võttes eelkõige arvesse tagasipöördumise väljavaadet.

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

2. Vajaduse korral pikendavad peavad liikmesriigid vabatahtliku lahkumise tähtaega sobiva ajavahemiku võrra, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, nagu viibimise kestus, koolis käivad lapsed ning muude perekonna- ja sotsiaalsete sidemete olemasolu.
3. Vabatahtliku lahkumise tähtaja jooksul võib kehtestada teatavaid kohustusi, mille eesmärk on vältida põgenemise ohtu, nagu korrapärane ilmumine ametiasutustesse, piisava rahalise tagatise määramine, dokumentide loovutamine või kohustus viibida kindlaksmääratud kohas.

4. ~~Liikmesriigid võivad jätta vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata või määrata alla seitsmepäevase tähtaja,~~ ⇒ Liikmesriigid ei anna vabatahtlikuks lahkumiseks tähtaega järgmistel juhtudel: ⇐

- (a) kui ⇒ artikli 6 kohaselt on kindlaks tehtud, et ⇐ esineb põgenemise oht;³
- (b) ~~või~~ kui elamisloa taotlus on jäetud rahuldamata, kuna see osutus selgelt põhjendamatuks või pettusel põhinevaks;³
- (c) ~~või~~ kui asjaomane ~~isik~~ ☒ kolmanda riigi kodanik ☒ kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

Artikkel ~~108~~

Väljasaatmine

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagasisaatmisotsuse täitmiseks juhul, kui artikli ~~97~~ lõike 4 kohast tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ei ole määratud või kui tagasipöördumiskohustust ei ole artikli ~~97~~ kohaselt vabatahtlikuks lahkumiseks määratud tähtaja jooksul täidetud. ⇒ Nende meetmete hulka kuuluvad kõik meetmed, mida on vaja, et teha kindlaks ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike isikud, kui neil ei ole kehtivat reisidokumenti, ja et saada selline dokument. ⇐
2. Kui liikmesriik on määranud artikli ~~97~~ kohase tähtaja vabatahtlikuks lahkumiseks, võib tagasisaatmisotsuse täita üksnes pärast kõnealuse tähtaja lõppu, kui selle tähtaja jooksul ei ilmne artikli ~~97~~ lõikes 4 osutatud ohtu.
3. Liikmesriigid võivad vastu võtta eraldi haldus- või kohtuotsuse või haldus- või kohtuakti, millega nähakse ette väljasaatmine.
4. Kui liikmesriik võtab väljasaatmisel vastupanu avaldava kolmanda riigi kodaniku väljasaatmiseks viimase võimalusena sunnimeetmeid, on sellised meetmed proportsionaalsed ega ületa mõistliku jõu piire. Neid rakendatakse siseriikliku õiguse kohaselt kooskõlas põhiõigustega ja asjaomase kolmanda riigi kodaniku vääriskust ja füüsilist puutumatust austades.
5. Õhuteed pidi väljasaatmisel võtavad liikmesriigid arvesse otsusele 2004/573/EÜ lisatud üldsuuniste julgeolekusätete kohta ühisel väljasaatmisel õhuteed pidi.
6. Liikmesriigid näevad ette sunniviisilise tagasisaatmise tõhusa jälgimissüsteemi.

Artikkel ~~119~~

Väljasaatmise edasilükkamine

1. Liikmesriigid lükkavad väljasaatmise edasi, kui:
 - (a) see oleks vastuolus mittetagasisaatmise põhimõttega või
 - (b) kui artikli ~~1613~~ ~~lõike 2~~ kohaselt on tehtud peatava mõjuga korraldus.
2. Liikmesriigid võivad väljasaatmise sobiva ajavahemiku võrra edasi lükata, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid. Liikmesriigid võtavad eelkõige arvesse:
 - (a) kolmanda riigi kodaniku füüsilist või vaimset seisundit;
 - (b) tehnilisi põhjuseid, nagu transpordivõimaluste puudumine või väljasaatmise ebaõnnestumine, kui väljasaadetavat ei ole võimalik kindlaks teha.

3. Kui väljasaatmine lükatakse edasi vastavalt lõigetele 1 ja 2, võib asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes kehtestada artikli ~~97~~ lõikes 3 sätestatud kohustusi.

Artikkel ~~124~~

Saatjata alaealiste tagasi- ja väljasaatmine

1. Enne kui tehakse otsus väljastada tagasisaatmisotsus saatjata alaealise suhtes, antakse abi asjakohaste üksuste poolt, kes ei ole tagasisaatmist täide viivad asutused, võttes nõuetekohaselt arvesse lapse parimaid huve.
2. Enne saatjata alaealise väljasaatmist liikmesriigi territooriumilt veenduvad kõnealuse liikmesriigi asutused, et alaealine saadetakse tagasi tema perekonnaliikme või määratud eeskostja juurde või naasmisriigi vastuvõtuasutusse.

Artikkel ~~134~~

Sisenemiskeeld

1. Tagasisaatmisotsustele lisatakse sisenemiskeeld:
 - (a) kui tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ei ole määratud või
 - (b) kui tagasipöördumiskohustust ei ole täidetud.

Teistel juhtudel võib tagasisaatmisotsustele lisada sisenemiskeelu.

↓ uus

2. Liikmesriigid võivad kehtestada sisenemiskeelu, mis ei kuulu tagasisaatmisotsuse juurde, kolmanda riigi kodanikule, kes viibib ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kelle ebaseaduslik riigis viibimine avastatakse määruse (EL) 2016/399 artikli 8 kohaselt liidust väljumisel piirikontrolli käigus, kui see on põhjendatud, lähtudes üksikjuhtumi konkreetsetest asjaoludest ja võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

- ~~32~~. Sisenemiskeelu kestus määratakse igal üksikjuhul kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ning see ei ületa põhimõtteliselt viit aastat. Sisenemiskeelu kestus võib siiski ületada viit aastat, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

- ~~43~~. Liikmesriigid kaaluvad sisenemiskeelu tühistamist või peatamist, kui kolmanda riigi kodanik, kellele väljastati lõike 1 teise lõigu kohaselt sisenemiskeeld, suudab tõestada, et ta on lahkunud liikmesriigi territooriumilt täielikus kooskõlas tagasisaatmisotsusega.

Ilma et see piiraks lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamist ning tingimusel, et asjaomane kolmanda riigi kodanik ei kujuta ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule, ei väljastata sisenemiskeeldu inimkaubanduse

ohvritele, kellele on antud elamisloa nõukogu ~~29. aprilli 2004. aasta~~ direktiivi 2004/81/EÜ ~~(elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevate kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud)~~²⁸ kohaselt.

Liikmesriigid võivad üksikjuhtudel humanitaarkaalutlustel sisenemiskeelu väljastamisest loobuda, selle tühistada või peatada.

Liikmesriigid võivad muude kaalutluste korral üksikjuhtudel või teatavat liiki juhtudel sisenemiskeelu väljastamisest loobuda, selle tühistada või peatada.

54. Kui liikmesriik kaalub elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa väljastamist kolmanda riigi kodanikule, kelle suhtes on mõni teine liikmesriik väljastanud sisenemiskeelu, konsulteerib ta kõigepealt sisenemiskeelu väljastanud liikmesriigiga ning võtab arvesse selle huvisid vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni²⁹ artiklile 25 ⇨ vastavalt määruse (EL) 2018/XXX³⁰ artiklile 27 ⇨.
65. Lõiked 1 kuni 54 ei piira õigust direktiivi 2011/95/EL nõukogu ~~29. aprilli 2004. aasta~~ direktiivi 2004/83/EÜ (miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta)³¹ artikli 2 punktis a määratletud rahvusvahelisele kaitsele ühes liikmesriikidest ☒ liikmesriikides ☒.

↓ uus

Artikkel 14

Tagasisaatmistest haldamine

1. Iga liikmesriik loob riikliku tagasisaatmistest haldamise süsteemi, mis töötleb kogu teavet, mis on vajalik käesoleva direktiivi rakendamiseks, eelkõige üksikjuhtude haldamiseks ja kõigi tagasisaatmisega seotud menetluse jaoks, ning käitab, hooldab ja täiustab seda süsteemi.
2. See riiklik süsteem tuleb luua nii, et see tagaks tehnilise ühilduvuse, mis võimaldaks tal suhelda määruse (EL).../... [Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus] artikli 50 kohaselt loodud kesksüsteemiga.
3. Liikmesriigid kehtestavad programmid logistilise, finants- ja muu materiaalse või mitterahalise abi andmiseks oma siseriiklike õigusaktide kohaselt, et toetada

²⁸ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud (ELT L 261, 6.8.2004, lk 19).

²⁹ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) 2018/..., milles käsitletakse Schengeni infosüsteemi (SIS) loomist, toimimist ja kasutamist riigipiiri ületamise kontrolli valdkonnas ning millega muudetakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ja määrust (EÜ) nr 1987/2006 ja tunnistatakse see kehtetuks [vastuvõtmisel].

³¹ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, 30.9.2004, lk 12).

nõukogu määruse (EÜ) nr 539/2001³² I lisas loetletud kolmandate riikide ebaseaduslikult riigis viibivate kodanike tagasisaatmist.

Sellise abi hulka võib kuuluda toetus taasintegreerumiseks kolmandas riigis, kuhu tagasi pöördutakse.

Sellise abi andmine, sealhulgas abi liik ja suurus, sõltub asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostööst liikmesriikide pädevate asutustega, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi artiklis 7.

↓ 2008/115/EÜ
⇒ uus

III PEATÜKK MENETLUSLIKUD TAGATISED

Artikkel ~~15~~¹²

Vorm

1. Tagasisaatmisotsused ja – kui need on väljastatud – sisenemiskeelud ning väljasaatmisotsused väljastatakse kirjalikult ning nendes põhjendatakse otsuse aluseks olevaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid ja esitatakse teave kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta.

Teavet faktiliste asjaolude kohta võib piirata, kui siseriiklike õigusaktide kohaselt on võimalik piirata õigust teavet saada, eelkõige riigi julgeoleku, riigikaitse ja avaliku korra kaitseks ning kuritegude ennetamiseks, uurimiseks, avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks.

2. Liikmesriigid tagavad taotluse korral kirjaliku või suulise tõlke lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsuste põhipunktidest, sealhulgas teabe olemasolevatest õiguskaitsevahenditest keeles, millest kolmanda riigi kodanik saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama.
3. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohalda lõiget 2 kolmanda riigi kodanike suhtes, kes on sisenenud ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumile ega ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks.

Sellisel juhul väljastatakse lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsused siseriiklike õigusaktide kohaselt sätestatud tüüpvormil.

Liikmesriigid teevad kättesaadavaks üldised teabelehed tüüpvormi põhipunktide selgitusega vähemalt viies keeles, mida asjaomasesse liikmesriiki sisenevad ebaseaduslikud rändajad kõige sagedamini kasutavad või millest nad kõige sagedamini aru saavad.

Artikkel ~~16~~¹³

Õiguskaitsevahendid

³² Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1).

1. Kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse tõhusad õiguskaitsevahendid artikli 1512 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsuste vaidlustamiseks või nende läbivaatamise taotlemiseks pädevas $\Rightarrow$ kohtuorganil $\Leftarrow$ ~~kohtu- või haldusasutuses või pädevas organis, mis koosneb liikmetest, kes on erapooletud ja kelle sõltumatus on tagatud.~~

↓ uus

Kui tagasisaatmisotsus põhineb määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] alusel tehtud otsusel, millega rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse ja mis on nimetatud määruse artikli 53 kohaselt juba läbinud kohtuliku kontrolli, antakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule õigus see tagasisaatmisotsus edasi kaevata ühesainsas kohtuastmes.

↓ 2008/115/EÜ

$\Rightarrow$ uus

2. Lõikes 1 nimetatud $\Rightarrow$ kohtuorganil $\Leftarrow$ ~~pädeval asutusel või organil~~ on volitused vaadata läbi artikli 1512 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsused, sealhulgas võimalus nende täitmine ajutiselt peatada, ~~välja arvatud juhul, kui siseriikliku õiguse kohaselt juba kohaldatakse ajutist peatamist.~~

↓ uus

3. Tagasisaatmisotsuse täitmine peatatakse automaatselt esimeses kohtuastmes kaebuse esitamise ajaks, ja kui see kaebus on esitatud ettenähtud tähtaja jooksul, siis ka kaebuse läbivaatamise ajaks, juhul kui esineb oht, et rikutakse mittetagasisaatmise põhimõtet. Juhul, kui kaebus esitatakse esimese või mõne järgmise apellatsioonitsuse peale, ja kõikidel muudel juhtudel tagasisaatmisotsuse täitmist ei peatata, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab taotleja soovil või *ex officio* teisiti, võttes nõuetekohaselt arvesse üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid.

Liikmesriigid tagavad, et tagasisaatmisotsuse täitmise ajutise peatamise otsus tehakse 48 tunni jooksul alates asjaomase kolmanda riigi kodaniku vastavasisulise taotluse esitamisest. Üksikjuhtudel, kus on tegemist keerukate faktiliste või õiguslike asjaoludega, võib pädev kohtuorgan vastavalt vajadusele käesolevas lõikes sätestatud tähtaegu pikendada.

Kui ei ole ilmsiks tulnud või asjaomane kolmanda riigi kodanik ei ole esitanud uusi olulisi andmeid või tähelepanekuid, mis muudaksid üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid oluliselt, siis ei kohaldata käesoleva lõike esimest ja teist lõiku, kui:

- (a) selles osutatud ajutise peatamise põhjust on määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] kohaldamiseks läbi viidud menetluse käigus hinnatud ja see on nimetatud määruse artikli 53 kohaselt juba läbinud kohtuliku kontrolli;
- (b) tagasisaatmisotsus tuleneb niisuguste menetluste tulemusena tehtud otsusest, millega lõpetatakse isiku seaduslik riigis viibimine.

4. Liikmesriigid määravad kindlaks mõistlikud tähtajad ja kehtestavad muud vajalikud eeskirjad, tagamaks, et käesoleva artikli kohast õigust tõhusale õiguskaitsevahendile kasutatakse.

Liikmesriigid annavad tähtaja, mis on maksimaalselt viis päeva, et esitada kaebus tagasisaatmisotsuse peale, kui see otsus tuleneb määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] kohaselt tehtud lõplikust otsusest, millega lükatakse tagasi rahvusvahelise kaitse taotlus.

↓ 2008/115/EÜ

53. Kolmanda riigi kodanikul on võimalus saada õiguslast nõu, määrata oma seaduslik esindaja ja saada vajadusel keelelist abi.
64. Liikmesriigid tagavad, et taotlusel võimaldatakse vajalik tasuta õigusabi ja/või esindaja teenuseid kooskõlas asjaomaste õigusabiga seotud siseriiklike õigusaktide või eeskirjadega, milles võidakse sätestada, et sellise tasuta õigusabi ja/või esindaja teenuse osas kehtivad direktiivi 2005/85/EÜ artikli 15 lõigetes 3 kuni 6 sätestatud tingimused.

Artikkel ~~17~~⁴⁴

Tagasisaatmiseni antavad tagatised

1. Liikmesriigid tagavad (välja arvatud artiklitega ~~19~~⁴⁶ ja ~~20~~⁴⁷ hõlmatud olukorra puhul), et artikli ~~9~~⁷ kohaselt vabatahtlikuks lahkumiseks võimaldatud tähtaja jooksul ja tähtaegade jooksul, millal väljasaatmine on artikli ~~11~~⁹ kohaselt edasi lükatud, võetakse kolmanda riigi kodanike suhtes võimaluste piires arvesse järgmisi põhimõtteid:
- (a) säilitatakse perekonna ühtsus nende territooriumil asuvate pereliikmetega;
 - (b) võimaldatakse esmaabi ja haiguste põhiravi;
 - (c) alaealistele tagatakse juurdepääs põhiharidussüsteemile olenevalt nende riigisviibimise kestusest;
 - (d) võetakse arvesse haavatavate isikute erivajadusi.
2. Liikmesriigid annavad lõikes 1 osutatud isikutele siseriiklike õigusaktide kohaselt kirjaliku kinnituse, et vabatahtliku lahkumise tähtaega on pikendatud vastavalt artikli ~~9~~⁷ lõikele 2 või et tagasisaatmisotsust ei viida ajutiselt täide.

IV PEATÜKK KINNIPIDAMINE VÄLJASAATMISE EESMÄRGIL

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~18~~¹⁵

Kinnipidamine

1. Kui muid piisavaid, kuid leebemaid sunnimeetmeid ei ole konkreetsel juhul võimalik tulemuslikult kohaldada, võivad liikmesriigid kinni pidada ~~ainult~~ kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust, tagasisaatmise ettevalmistamiseks ja/või väljasaatmise läbiviimiseks, eelkõige kui:
- (a) ⇒ artikli 6 kohaselt on kindlaks tehtud, et ⇐ on olemas põgenemise oht; või
 - (b) asjaomane kolmanda riigi kodanik hoiab kõrvale tagasisaatmise ettevalmistamisest või väljasaatmisest või takistab neid; ☒ või ☒

↓ uus

- (c) asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

Kõik kinnipidamise alused sätestatakse siseriiklikus õiguses.

↓ 2008/115/EÜ

Iga kinnipidamine on võimalikult lühike ja see kestab ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, ning see viiakse ellu nõuetekohase hoolsusega.

2. Kinnipidamise rakendamise otsustavad haldusasutused või kohtuorganid.

Kinnipidamine otsustatakse kirjalikult koos faktiliste ja õiguslike asjaolude esitamisega.

Kui kinnipidamise on otsustanud haldusasutused, liikmesriigid:

- (a) näevad ette kas kinnipidamise õiguspärasuse kiire kohtuliku läbivaatamise võimalikult kiiresti alates kinnipidamise algusest;
- (b) või annavad asjaomasele kolmanda riigi kodanikule õiguse taotleda menetlust, mille kohaselt tema kinnipidamise õiguspärasus vaadatakse võimalikult kiiresti kohtulikult läbi alates vastava menetluse käivitamisest. Sellisel juhul teavitavad liikmesriigid asjaomast kolmanda riigi kodanikku viivitamatult sellise menetluse taotlemise võimalusest.

Kui kinnipidamine on seadusevastane, vabastatakse asjaomane kolmanda riigi kodanik viivitamatult.

3. Igal juhul vaadatakse kinnipidamine läbi mõistlike ajavahemike möödudes kas asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel või *ex officio*. Pikaajalise kinnipidamise korral toimub läbivaatamine kohtuasutuse järelevalve all.
4. Kui ilmneb, et väljasaatmine ei ole enam mõistlik õiguslikel või muudel kaalutlustel või lõikes 1 sätestatud tingimused enam ei kehti, ei ole kinnipidamine enam õigustatud ning asjaomane isik vabastatakse viivitamatult.

↓ 2008/115/EÜ

⇒ uus

5. Kinnipidamine kestab seni, kuni on täidetud lõikes 1 sätestatud tingimused ning kuni see on vajalik eduka väljasaatmise tagamiseks. Iga liikmesriik sätestab kinnipidamise

piiratud kestuse, ⇨ maksimaalse aja ⇨ , mis ei tohi ületada kuut ⇨ mis ei tohi olla lühem kui kolm kuud ega pikem kui kuus ⇨ kuud.

↓ 2008/115/EÜ

6. Liikmesriigid ei tohi lõikes 5 osutatud ajavahemikku pikendada, välja arvatud piiratud ajavahemiku puhul, mis ei ületa siseriikliku õiguse kohaselt veel kahteteist kuud, kui hoolimata nende mõistlikest jõupingutustest on tõenäoline, et väljasaatmise viibimise põhjuseks on:
- (a) asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostöö puudumine või
 - (b) kolmandatest riikidest vajalike dokumentide hankimise viibimine.

Artikkel ~~19~~6

Kinnipidamistingimused

1. Kinnipidamist teostatakse üldjuhul spetsiaalses kinnipidamisasutustes. Kui liikmesriigil ei ole võimalik pakkuda majutust spetsiaalses kinnipidamisasutuses ja ta peab kasutama majutamist vanglas, eraldatakse kinnipeetud kolmanda riigi kodanikud tavalistest vangidest.
2. Kinnipeetud kolmanda riigi kodanikel võimaldatakse soovi korral võtta õigeaegselt ühendust nii seaduslike esindajate, pereliikmete ja pädevate konsulaaresindustega.
3. Erilist tähelepanu pööratakse haavatavate isikute olukorrale. Võimaldatakse esmaabi ja haiguste põhiravi.
4. Asjaomastel ja pädevatel riiklikel, rahvusvahelistel ja valitsusvälistel organisatsioonidel ja asutustel on võimalus külastada lõikes 1 osutatud kinnipidamisasutusi, kui neid kasutatakse kolmandate riikide kodanike kinnipidamiseks käesoleva peatüki kohaselt. Selliste külastuste puhul võib nõuda loa olemasolu.
5. Kinnipeetud kolmanda riigi kodanikke teavitatakse süstemaatiliselt kinnipidamisasutuses kehtestatud eeskirjadest ning kinnipeetavate õigustest ja kohustustest. See teave hõlmab teavet nende siseriiklike õigusaktide kohase õiguse kohta võtta ühendust lõikes 4 osutatud organisatsioonide ja asutustega.

Artikkel ~~20~~7

Alaealiste ja perekondade kinnipidamine

1. Saatjata alaealisi ja alaealistega perekondi peetakse kinni üksnes äärmusliku abinõuna ning lühima asjakohase ajavahemiku jooksul.
2. Väljasaatmist ootavad kinnipeetud perekonnad majutatakse eraldi, mis tagab piisava privaatsuse.
3. Kinnipeetud alaealistel on võimalus tegeleda vaba aja veetmisega, sealhulgas nende eale kohaste mängude ja harrastustega, ning neil on sõltuvalt nende viibimise kestusest juurdepääs haridusele.
4. Saatjata alaealised majutatakse võimaluse korral institutsioonides, kus on nendeealiste isikute vajadusi arvestav personal ja rajatised.

5. Väljasaatmist ootavate alaealiste kinnipidamisel peetakse eelkõige silmas lapse parimaid huvisid.

Artikkel ~~21~~8

Eriolukord

1. Olukordades, kus erakordselt suure hulga kolmanda riigi kodanike tagasisaatmine paneb liikmesriigi kinnipidamisasutuste mahutavusele või tema kohtu- või haldusasutustele ettenägematult suure koormuse, võib see liikmesriik sellise erandliku olukorra jätkumisel lubada kohtulikuks läbivaatamiseks pikemat tähtaega nendest, mis on sätestatud artikli ~~18~~15 lõike 2 kolmandas lõigus, ning võtta kiireloomulisi meetmeid seoses kinnipidamistingimustega, mis kalduvad kõrvale artikli ~~19~~16 lõikes 1 ja artikli ~~20~~17 lõikes 2 sätestatutest.
2. Selliste erakorraliste meetmete võtmisel teavitab asjaomane liikmesriik sellest komisjoni. Liikmesriik teatab komisjonile viivitamatult, kui selliste erakorraliste meetmete kohaldamiseks enam põhjust ei ole.
3. Käesolevas artiklis sätestatud ei või tõlgendada nii, et sellega lubatakse liikmesriikidel kalduda kõrvale nende üldisest kohustusest võtta kõik vajalikud üldised ja konkreetsed meetmed, tagamaks käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmine.

↓ uus

V PEATÜKK PIIRIMENETLUS

Artikkel 22

Piirimenetlus

1. Liikmesriigid kehtestavad tagasisaatmismenetlused, mida kohaldatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] artikli 41 alusel tehtud otsuse järel, millega nende rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse, on kohustus tagasi pöörduda.
2. Kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse lõike 1 kohaselt läbi viidavate tagasisaatmismenetluste suhtes II, III ja IV peatüki sätteid.
3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbi viidud tagasisaatmismenetluste käigus tehtud tagasisaatmisotsus esitatakse artikli 15 lõike 3 kohaselt standardvormil, mis sätestatakse siseriiklikes õigusaktides.
4. Tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ei anta. Siiski annavad liikmesriigid artikli 9 kohaselt sobiva tähtaja vabatahtlikuks lahkumiseks nendele kolmanda riigi kodanikele, kellel on kehtiv reisidokument ja kes täidavad artiklis 7 sätestatud kohustust teha tagasisaatmismenetluse kõikides etappides liikmesriikide pädevate asutustega koostööd. Sellistel juhtudel nõuavad liikmesriigid, et asjaomased kolmanda riigi kodanikud annaksid oma kehtiva reisidokumendi kuni lahkumiseni pädevale asutusele hoiule.

5. Liikmesriigid annavad tähtaja, mis ei või ületada 48 tundi, et esitada kaebus tagasisaatmisotsuse peale, mis põhineb määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] artikli 41 alusel liikmesriigi piiril või transiiditsoonis tehtud lõplikul otsusel, millega rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse.

6. Tagasisaatmisotsuse täitmine peatatakse automaatselt esimeses kohtuastmes kaebuse esitamise ajaks, ja kui see kaebus on esitatud ettenähtud tähtaja jooksul, siis ka kaebuse läbivaatamise ajaks, juhul kui esineb oht, et rikutakse mittetagasisaatmise põhimõtet, ja on täidetud üks kahest järgmisest tingimusest:

(a) pärast seda, kui määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] artikli 41 alusel on tehtud otsus, millega rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse, on ilmsiks tulnud või asjaomane kolmanda riigi kodanik on esile toonud uusi andmeid või järeldusi, mis oluliselt muudavad selle üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid; või

(b) määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] artikli 41 alusel tehtud otsuse suhtes, millega rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi lükatakse, ei ole nimetatud määruse artikli 53 kohaselt läbi viidud tõhusat kohtulikku kontrolli.

Juhul, kui kaebus esitatakse esimese või mõne järgmise apellatsioonietsuse peale, ja kõikidel muudel juhtudel tagasisaatmisotsuse täitmist ei peatata, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab taotleja soovil või *ex officio* teisiti, võttes nõuetekohaselt arvesse üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid.

Liikmesriigid näevad ette, et otsus, mis tehakse asjaomase isiku taotluse suhtes peatada ajutiselt tagasisaatmisotsuse täitmine, tehakse 48 tunni jooksul alates asjaomase kolmanda riigi kodaniku vastavasisulise taotluse esitamisest. Üksikjuhtudel, kus on tegemist keerukate faktiliste või õiguslike asjaoludega, võib pädev kohtuorgan vastavalt vajadusele käesolevas lõikes sätestatud tähtaegu pikendada.

7. Tagasisaatmise ettevalmistamiseks või läbiviimiseks või mõlemal otstarbel võivad liikmesriigid jätkuvalt kinni pidada kolmanda riigi kodanikku, kes on juba kinni peetud direktiivi (EL) [uuestisõnastatud vastuvõtutingimuste direktiiv] artikli 8 lõike 3 punkti d kohaselt menetluse raames, mida viiakse läbi määruse (EL) .../... [varjupaigamenetluse määrus] artikli 41 alusel, ning kelle suhtes kohaldatakse käesoleva peatüki sätete kohaselt tagasisaatmismenetlust.

Kinnipidamisaeg peab olema võimalikult lühike ega tohi mingil juhul olla pikem kui neli kuud. Kinnipidamine võib jätkuda üksnes niikaua, kuni tegeldakse isiku väljasaatmise korraldamisega, mis viiakse ellu nõuetekohase hoolsusega.

Kui tagasisaatmisotsust ei ole võimalik käesolevas lõikes sätestatud maksimumtähtaja jooksul täide viia, võib asjaomast kolmanda riigi kodanikku edasi kinni pidada vastavalt artiklile 18.

VI PEATÜKK **LÕPPSÄTTED**

Artikkel ~~23~~¹⁹

Aruandlus

Komisjon annab iga kolme aasta järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru käesoleva direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides ja teeb vajadusel ettepanekuid muudatusteks.

~~Komisjon esitab esimese aruande hiljemalt 24. detsember 2013. aasta ning keskendub selles eelkõige artikli 11, artikli 13 lõike 4 ja artikli 15 kohaldamisele liikmesriikides. Seoses artikli 13 lõikega 4 hindab komisjon eelkõige lisanduvat rahanduslikku ja halduslikku mõju liikmesriikides.~~

Artikkel ~~20~~

Ülevõtmine

~~1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid. Seoses artikli 13 lõikega 4 jõustavad liikmesriigid käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid, eeskirjad ja rakendussätted 24. detsember 2011. aasta. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.~~

~~Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.~~

~~2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.~~

Artikkel ~~24~~²¹

Seos Schengeni konventsiooniga

Käesoleva direktiiviga asendatakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklite 23 ja 24 sätted.

Artikkel 25

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad artiklite 6–10, artikli 13, artikli 14 lõike 3, artikli 16, artikli 18 ja artikli 22 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [kuus kuud pärast jõustumiskuupäeva] ja artikli 14 lõigete 1 ja 2 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [üks aasta pärast jõustumiskuupäeva]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 26

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2008/115/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates [...] [artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud teisele kuupäevale järgnevast päevast], ilma et see piiraks liikmesriikide I lisas sätestatud kohustusi, mis on seotud käesoleva direktiivi siseriiklikkusse õigusesse ülevõtmise tähtajaga.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt II lisas esitatud vastavustabelile.

↓ 2008/115/EÜ

Artikkel ~~22~~27

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

↓

Artikleid [...] [artiklid, mida ei ole muudetud, võrreldes kehtetuks tunnistatud direktiiviga] kohaldatakse alates [artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus osutatud teisele kuupäevale järgnevast päevast].

↓ 2008/115/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~28~~23

Adressaadid

Käesolev direktiiv on ~~vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule~~ adresseeritud liikmesriikidele ☒ kooskõlas aluslepingutega ☒.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*